

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės
SANDAROS Organas

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 28

Tel. South Boston 5015.

South Boston, Mass., Liepos (July) 12 d. 1918 m.

Metai V.

Vokiečiai eina in Maskva.

RUMUNAI ORGANIZUOJASI LEGIJONAN.

Von Kuehlmann Rezignavo.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on July 10, as required by the act on October 6, 1917.

Karės žinios.

VOKIEČIAI EINA Į MASKVĄ.

Liepos 9 d. iš Londono pranešama, kad neutralių valstybių laikraščiuose rašoma, jogei vokiečių kariška linija randasi tik 300 mylių vakaruose nuo Maskvos. Manoma, kad vokiečiai maršuos į Maskvą. Kitos žinios skelbia, kad vokiečių frontas tapo gerokai apšaudytas.

Vokietijos laikraščiai agituoja savo gyventojus būti prisirengusiais užduoti didelį smugį Rusijai už nužudymą Vokietijos ambasadoriaus Mirbacho.

KAIZERIS PANAIKINO RYŠIUS SU RUSIJA.

Kaip tik kaizeris sužinojo, kad Vokietijos ambasadorius Rusijon von Mirbach tapo nužudytas Maskvoje, jis tuoj prisakė užsienio reikalų sekretoriui von Kuehlmann'ui pertraukti visus ryšius su Rusijos delegatais Berlyne, sako "Exch. telegrafo pranešimas iš Amsterdamo.

RUMUNAI ORGANIZUOJA LEGIJONĄ.

Metinėje rumunų tautinės Sandaros konvencijoje Youngstown, Ohio. tapo nutarta kaip galint greičiau organizuoti tautinis rumunų legijonas iš 20,000 vyrų Amerikoje ir kitose tautininkų šalyse. Centras rumunų legijono formavimo bus Cleveland, Ohio.

Prezidentu šios tautinės rumunų organizacijos tapo išrinktas profesorius Vasile Stoica iš Washington, D. C.

KUEHLMANN REZIGNAVO.

Iš Berno per Paryžių liepos 9 dieną pranešama, jogei Vokietijos užrubežių reikalų sekretorius, von Kuehlmann, rezignavo.

KERENSKIS APIE INTERVENCIJĄ.

Rusijos buvęs premieras, Kerenskis pasikalbėjime su savo tėvynainiu Helerine Kaminsky išreiškia savo nuomonę apie Japonų įėjimą Rusijon. Kerenskio išreikštus žodžius išspausdino Excelsior Paryžiuje.

Apipasakojęs dabar viešpataujantį Rusijoje chaosą, kur kiekvienas, mažas ir didelis kaimas, valdosi kaip kuriam patinka ir kur žmonių turtas su bolševikų pagalba parduodamas vokiečiams, Kerenskis pasakė:

"Dabar yra laikas kartą ant visados suprasti mūsų padėjimą. Mes nieko blogo neturime prieš japonus. Jie visuomet buvo lojališki, lygiai laike mūsų krizio Mandžurijoje prieš karę taip ir laike karės. Bet netame yra dalyks.

"Klausimas yra tame, kad jau privalo but gana bolševikams ir jų vokiškiems protektoriatams žaisti ant Rusijos minios jausmų, apgaudinėti ją ir tikrinti Rusijos žmones, buk japonai eina Rusijon del to, kad kariauti prieš rusus. Ar gi nepasakė Trockis, kad jeigu reiktų pasirinkti iš japonų ir vokiečių kam leist užimt Rusiją tat jis (Trockis) duotų pirmenybę Vokietijai.

KERENSKIO MINISTERIS PASKELBTAS UŽMUŠĖJU.

Vokietijos laikraščiai rašo, kad generolas Savinkoff, buvusių karės ministeris prie Kerenskio, yra artimiausia ypata von Mirbacho užmušystės sukaltis. Savinkoff yra pasižymėjęs anti-vokiškumu ir labai priešingas vokiečių užpludimui ant Rusijos. Maskvos telegrama, išsiuntinėta per Wolfo Berlino biurą, skelbia "Savinkoff turės atsakyt už Vokietijos ambasadoriaus užmušystę. Jis turi didelius sąryšius su Čecho-Slavų ir socialistų-revoliucionierių judėjimu. Kur jis dabar randasi — nežinoma".

JAPONIJOS ARMIJA BUS DU KART DIDESNĖ.

Telegrama iš Tokio į London Times praneša, kad Japonijos field — maršalų ir admiralų taryboje tapo nutarta dą du kartus padidinti Japonijos armiją, sausumos ir laivyną.

Pranešta, kad armija susidės iš 21 korpuso po dvi divizijas į korpusą ir po tris regimentus į diviziją.

Times išveda, kad naujos priemonės Japonijos armijos įiega padarys dukart didesnę.

GAL IMT KARIUOMENEN 60 m. AMŽIAUS.

Laivyno sekretorius Daniels Carnegie salėje New Yorke pasakė, kad "jeigu mes negalėsime išlošt karę aprubežiavę draftą iki 31 meto amžiaus, tat jį pakelsime iki 60 m."

Jis buvo vyriausis kalbėtojas Y. M. C. A. mass-mitinge surengtame kariniams naujokų darbams. Jis užbaigė:

"Jau du milijonai puikios mūsų jaunuomenės yra apsiginklavę. Jau virš milijono yra Francijoje ir kitas milijonas priruostaj Jeigu bus reikalas, mes galime priruosti ir pasiųsti už jurių dar dešimtį milijonų žmonių".

UKRAINOS VALDZIA REZIGNAVO.

Iš Lembergo į Vienos Neue Freie Press pranešama, buk Ukrainos valdžia rezignavo ir social-federalistas M. Markevičius pradėjo formuoti naują valdžią. Dabartinis karės ir užsienio reikalų ministeris generolas Rogosa visai tikisi, kad senoji valdžia sutvirtės.

LAIVYNAS REIKALAUJA DAR \$3,451,080.

Laivyno sekretorius Daniels liepos 8 d. prašė kongreso, kad sekančiam fiskaliam metui laivyno reikalams būtų paskirta dar \$3,451,080, priskaitant \$2,000,000 medikaliam skyriui ir \$1,250,000 laivyno reikalams Hampton Roads, Va.

UKRAINIEČIAI PRAŠO PAGELBOS IŠ VOKIETIJOS.

Pranešimas iš Kijevo į Ukrainos spaudos biurą skelbia, kad Ukrainos valdžia kreipėsi prie Vokietijos su prašymu suformuoti orlaivininkų korpusą del kiekvienos provincijos ir kad prie korpusų būtų Vokietijos bataljonas ir keturi šarvuoti automobiliai.

Trans-Kaukazijos miestas Baku tapo užimtas armėnais, praneša Berliner Valks Zeitung korespondentas.

DU VOKIETIJOS DIZERTERIAI PASIEKĖ AMERIKONUS.

Associated Press praneša, kad du Vokietijos armijos kareiviai pabėgo iš savo armijos ir naktį dasigavo prie amerikonų ties Marne. Jie pasakė, kad jie jau nebėgi iškėsti to vargo, kokį reikia nešti Vokietijos kareiviams. Vokietijos oficialiai juos vaiko iš fronto į frontą, blogai rengia ir visai mažai valgyt duoda. Vienas dezertieris — buvusias pirklys, kitas — ukininkas.

NUSKANDINTAS NORVEGIJOS LAIVAS.

Dar vienas neutralės valstybės, Norvegijos, laivas Aigvald, 2098 tonų, plaukusių iš Francijos į Baltimorę, tapo Vokietijos submarinų auka.

Pribuvimas į portą Atlantiko laivas liepos 8 d. atvežė žinias, kad Aigvald vokiečių tapo nuskandintas birželio 23 d. Jame buvo 27 žmonės įgulos, iš kurių tarpo 13 prigėrė.

AMERIKOS NUOSTOLIAI.

Ligi liepos 9 d. Amerikos karioumenės nuostoliai yra sekantys:

Zuvo mušiuose	1,571
Zuvo nuo žaidų	5,40
Zuvo nuo ligų	1,312
Zuvo nuo kit. priež.	485
Viso mirusių	3,883
Viso sužeistų	5,209
Nelaisvėje	454
Viso labo	9,571

Laivyno nuostoliai:
Mirusių nuo iv. priežas. 509
Sužeistų 975
Nelaisvėje 33
Viso laivyno nuost. .. 1,517
Armijos ir laivyno .. 11,088

JAPONIJA IR FACIFIKO SALOS.

Iš Tokyo pranešama, kad Japonijos valdžia steigia civilę administraciją tose pietų Pacifiko salose, kurios užimtos Japonijos.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on July 10, as required by the act on October 6, 1917.

Iš Amerikos.

INTERNAL REVENUE PRANEŠIMAS.

Vyriausia buvainė Suvienytų Valstijų valstijos mokesčių biuro del Massachusetts dabar randasi Little name ant Boylston st. Bostone. Nuo liepos 1 d., 1918 m. kolektorius John E. Malley ir jo štabas pradėjo naują valstybės fiskalį metą rinkdami karines taksas iš visų prekybos įstaigų, o ypač iš ofisų.

Tie, kurie kreipsis į kolektorius ofisą, biznio arba informacijų reikalais, visuomet ras puikų ir greitą patarnavimą.

DIDELĖ NELAIME.

Nuo 25 iki 50 žmonių tapo užmušta ir apie 90 sužeista laike traukinių susidurimo ties Nashville, Tenn. liepos 9 d. Susidurė du greitieji traukiniai No. 4 ir 1 ant Chattanooga ir St. Louis gelžkelio linijos.

MAŠINISTŲ STREIKAS CAMBRIDGE, MASS.

Liepos 8 d. rytą prasidėjo mašinistų streikas Blake-Knowles Steam Pump" dirbtuvėse. Pareikalavę pakėlimo algų metė darbą 800 mašinistų. Streikas buvo suplanuotas mitinge subatos naktį.

Prie dirbtuvių tapo pasiųsta policija, bet ten nėra betvarkės. Minėtos dirbtuvės dirba valdžios darba.

KELI AUDIKAI SUGRĮŽO Į DARBA LAWRENCE.

American Woolen kompanijos prezidentas Wood užreikšė, kad jeigu darbininkai nestos į darbą, tat jis prašys valdžios įsimašymo į šį streiką. Bet tik keli darbininkai Wood, Washington ir Aayer audinyčių negavę savo reikalavimų sugrįžo į darbą.

Federalės valdžios agentai tyrinėja streiko priežastis.

NEWTONE STREIKUOJA 700 MAŠINISTŲ.

Virš negu 700 Laco-Lowell dirbtuvių mašinistų liepos 8 d. išėjo į streiką reikalaudami pakėlimo algos.

Darbininkai reikalauja pakėlimo 15 c. į valandą dieniniame darbe ir po 25 c. pakėlimo prie "piecwork". Kompanija, kurios darbininkai streikuoja, valdo tulas dirbtuves Lowellyje, Mass. ir Briddford, Me.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on July 10, as required by the act on October 6, 1917.

MAIŠTAS MASKVOJE NUMALŠINTAS.

Maištas kuris buvo kilęs Maskvoje sąryšyje su Vokietijos ambasadoriaus užmušimu tapo numalšintas. Bevelinio telegrafo žinios, Maskvos kommissionieriaus Arlovo patvirtintos, šiaip skelbia:

"Socialistai revoliucionieriai buvo užgriebę mažą Maskvos dalį ir valdiškąjį telegrafo ofisą, iš kur jie ir skelbė neteisingas žinias apie puolimą sovietų valdžios Maskvoje. Aš turiu garbę paskelbti, kad tą skandala sukėlė grupa maištininkų, kuriuos galop lengvai numalšino Maskvos garnizonas. Maištininkai tapo suareštuoti ir tvarka įvesta".

ANGLIJA INTERNUOS PRIEŠUS.

Umas išsiuntimas iš Didžiosios Britanijos ribų visų centralių valstybių pavaldinių virš 18 metų amžiaus griežtai apsvartomas. Šis klausimas liečia ir moteris, pasilikusias centralių valstybių pavaldinėmis. Ta parlamento komisija taipgi rekomenduoja paliuosuoti visus centralinių valstybių pavaldinius, Anglijos valdiškose įstaigose tarnaujančius, o taipgi uždaryti visus bankus ir kitus centralių valstybių piliečių biznesus.

ŽUVO MICHELL.

Buvusias New Yorke majoras ir New Yorke porto viršininkas, o vėliaus pastojusis į Suv. Valst. orinį laivyną John Michell pereitoje savaitėje mirtinai užsimušė, kuomet jam lakstant suge do orlaivio motoras ir jį nukrito ties ežeru Charles New Jersey valstijoje.

Jis buvo vos 39 metų amžiaus. Zinantieji jo organizatoriškus gabumus žmonės sakydavo, kad jis gal patekti į Suv. Valstijų prezidentus. Kiekvienas šios šalies pilietis gailisi be laiko žuvusio didvyrio. Jis palaidotas New Yorke su didžiausiomis iškilėmis.

TROCKIS VIENODAI ŽIURO Į VOKIEČIUS, ANGLUS IR JAPONUS.

Oficialis bolševikų valdžios organas Pravda viena me editoriale sako, kad Rusijai grėsia pavojus tapti kovos arena "vokiečių, anglių ir japonų, vienodai priešingų rusų liaudžiai".

D-RAS JONAS SLIUPAS RAŠO APIE LIETUVĄ.

Latviai ir vokiečiai.

Patiko man labai, kad Amerikos Lietuvių seime pasigirdo taipgi Latvio balsas. Latviai čion neturi jokios atstovybės, yra tik atstovybė jų šveicarijoje. Neseniai prisitūte man iš Berno laikraštį "Die Freie Zeitung", kur (No. 27) cilpęs yra straipsnelis A. Leepinio "Die Junker in Lettland", parašytas iš priešasties užsimojimų landtagų Kuršo, Vidžemio ir Estijos atstovauti šnių ir Latviją pridėti prie Vokietijos. Pačnota yra nemaža buičių, kaip vokiečių kurtuteregeriai Pabaltijoje veikė ir veikia, ir todėl kaipo istorijai svarbius faktus aš čion suglausi ar geriaus sakant perguldysiu.

"Pirm visoko mes užsiime landtagais. Rinkimų tiesa — anot "Baltische Burgenkunde" — turi riteriškųjų dvarų savininkai. Nutarimus daryti atskiruose reikaluose valdymo ir atskirų urėdų užėmimo palikta užregistruotajai ponijai. Skaitlinėmis tatau išreiškiant, pod. Kurše tiktai apie 500 teturi rinkimų tiesą ar ba 0.06% visų gyventojų. Tris ketvirtadaliai Latvijos gyventojų (Kurše, piet. Vydžemyje ir Letgalijoje), tai Latviai, priskaitant itin internacionalus miestus, o lygumose Latviai sudaro vidutiniškai 95% gyventojų.

"Anonymėje brošiuoroje tulo Balto "Die deutsch-lettischen Beziehungen" (Leipzig 1916) autorius sako: "Būrų-kaimiečių luoma nedalyvavo tiesotai landtaguose, o de facto rods tiek, kiek dvarponija visuomet tai skaitė kaipo vieną savo vyriausių ir švenčiausių pareigų rūpinies tos luomos reikalais".

"Pažvelgime arčiau į tas, "vyriausias ir švenčiausias pareigas" ir jų išpildymą.

"Prieš karę Latvijoje buvo 75.8% Latvių ir 3.7% vokiečių, priskaitant taipgi junckerius, kurie maždaug 1% visų gyventojų sudaro. Anot anonymės brošiuoros "Die lettische Revolution" (1908) 39.05% žemės randasi būrų rankose ir 60-95% ponijos. Tai-gi gaiščiančiai mažmenai priklauso daugiaus, negu pusė žemės.

"Gerbiamoji kulturingesnių luoma, kaip ji pati save vadina, be savnorumo rūpinosi gerove būrų. Taip, tiktaai baronas, o ne buras, kaimuose teturi tiesą užsiimti pirklyba ir pramone. Būrui nėra leista įsitaisyti malunas lentpjovykla, kalkių degyklas, plytynčia, net nei paprastoji kalvė arklių pakaustymui. Tiktaai junckeris teturi tiesą žuvauti ir medžioti; tik ant jo žemės teleista kaimai statyti ir jomarkai laikyti.

"Kiltocios pareigos" tuomi dar neišisemia: junckerių luoma pasitikrino sau dar patrimoniuo tiesą, taip, kad klebonas (pas mus pastorius vadinamas) tegali buti įstatytas tiktaai barono valiai ir daugelis yra atsitikimų, kur šalies gyvenojai, nepasizinę su tėviškąja apveizda, su prievarta pasipriešino įvedimui; tulac pastorius su policijos pagalba tetapo įvesdintas į savo bažnyčią. Kad 1902 m. Marienburgo parapija priešinosi kiebono įvesdinimui, pareiskė patronas baronas Vietinghoff-Sael (Sl. Braun, Die baltische Revolution, latviškai, 1912); "Mano avys neturi žinoti, kokį šnių jos gaus, tad ir mano burai neprivalo žinoti, kokį bažnyčios poną aš jiems duociu". Kad "bažnyčios ponai" — su mažomis išskyromis vokiečiai — stvoja už barono privilegijas, juk tik pats savaimi suprantama. Daug panaudojame pamokslų rinkinyje Kuršo pastorius stovi parašyta: "Klausyk barono, klausyk jo žmonos, kitaip tau neklausimas

aps ant užpakalio įrašytas". Seiname Vidžemio giesmye e randaasi "dvasiškoji" giesme štai aš barono klausysiu, jo turta, kiek man bus galima, dauginau" ir tt.

"Toiesnė kilta pareiga ir apveizda randasi tame, kad junckeriai teturi tiesą daryti alų ir leisti spiritą, o laukuose šinkuoti. Būsų karciamos (pas mus kruogais vadinamos) turi parašus su poniškais vardais: "Karčiama pas didįjį asilą" arba, kaip ten kruogas nesivadintų, savininkas baronas von Transche, arba grovas Lieven, arba von Alophi, arba von Broederich ir t. Latviaims labai skaudu, kad pats ponas nestovi už šinkiaus etalo, bet kad jį atstovauja paprastas gizelis".

"Kada nelabieji revoliucionieriai 1905 m. bažnyčias ir karčiamas uždare, tai kareiviams atėjus pirma kruogus atidare, nėra anot baronų pažvalgos, karčiamos žmonėms reikalingesnės, negu bažnyčios, kurios kaip kur visą vasarą 1906 m. uždarytos pasiliko.

"Savo kitoje apveizoje baronai taip toli nuėjo, kad jie "be saunorumo" duoklės burams paliko: visų mokesčių anct Wigrab'o (Die Deutschen der Ostsee-provinzen", rusiškai, 1916) sumoka burai 91.7%, o junckeriai sau pacilaikė tik 8.3%.

"Kada 1905 m. carų sostas pradėjo abijutiškai ciubuoti ir Pabaltijoje galybė kerčyjo pereiti į laudies rankas, tai kaipo ištikimi pakalikai autokratiško caro stoji baltiškieji junckeriai gelbėti skęstančią autokratiją. Ir reikėjo-gi: valdymieravo tuo met Pabaltijoje negabūs rusiški urėdininkai, taip pvzd. general-gubernatorius Sologub, kurs buvo "iš principo žmoniškaz". (Sl. Anonymė brošura "Die baltische Revolution", t. II, š. 289, kurios autoriumi yra gerbtinas ponas A. von Transche - Roseneck, nors mokeliškąją atsakomybę už ananimsaus veikalo ima prof. dr. Th. Schieman). Junkeriai pasirupino jo iš vietos išsodinimu ir iš džiaugsmo dėlei remesio kaipo nesamdyti "garbės policistai" įstoji į tarnystą caristiškos policijos.

"1910 m. dumoje buvo svarstoma Baltiškoji Interpeliacija. Čion interpelliantas Dr. Preedkalmis (Rygos atstovas) privedė nemaža atsitikimų veiklumo garbės policistų, kuriuos aš vos atkartoti tegaliu: vakarų Europos visucmenė mažai pratusi klausyties tokių nelabystų. Interpelliantas paskelbė pavardes garbės policistų (aš cituciu su lyg referato latviškojo laikraščio "Jauna Deenas Lapa", No 292, 1910). Ten užtinkame: baroną Bistram, von Sievers, von Brummer, von Rengarten, von Raden, von Rennenkampff, von Hahn, von Recke, von Adolphi, grovą Keyserliną ir daugelį kitų. Vieną vis-gi neparašysiu: "klasišką" aneksacijos politikos (žiurėk "Grenzwarde". No 10, 1918) Silvio von Breedrich - Kurmahlen, kurio pavardė, su lyg interpelliacijos teksto, Kurše įgijo tokį populiariškumą, kad motinos panaudoja ją kaipo baidyklę istvirkusiems vaikams."

"Keletą atsitikimų, žinomų iš pamos vakarų Europos, aš dar paminėsiu. Laikraštis "Das freie Wort", No. 13, 1906, pasakoja, kaip važnyčiai Karломui Scssvegene (Vidžemyje, kuris kelyje į kartuves buvo bešaukiąs "Autokratija šlin", Rengratemi liepiant liežiuvus tapo išplėstas, ir kaip Kongot'e ir Rand'e, Sieversui liepiant, moters gavo per apnuogintą kūną; 250 botago žmugių. Taip-gi Berlyno "Vorwaerts" (No. 210, 1907) paszkoja su išgalėmis, (Sea ant 7 pusl.)

Lietuvių Vyriausia Taryba Rusijoje.

(Pabaiga).

Vasario m. 27 d. (š. m.) buvo uždarytas "Lietuvių Balsas".

1918 m. vasario 28 d. buvo organizacijų namuose gausingas lietuvių tremtinių susirinkimas, kuris, apsvarstęs visus šių dienų bausiusius atsitikimus, priėmė šias dvi rezolucijas (375 balsais už, prieš 2 ir 5 susil.).

"I. 1918 m. vasario 28 d. Voronežo lietuvių tremtinių susirinkimas, apsvarstęs suėmimą kaikiurių Vyr. Liet. Rusijoje narių, matydamas, kad ta Taryba rūpinosi gyvais tremtinių reikalais, kad ji yra reiškęja visų Rusuose gyvenančių lietuvių norų — ir, kad ji Rusų revoliucijos obalsiams nespriešino — tą žygį smerkia ir reikalauja visus suimtuosius tuojau paleisti."

"II. 1918 m. vasario 28 d. apsvarstė uždarymą "Lietuvių Balsas", matydamas, kad minėtasis laikraštis nėra prastžengęs Rusų revoliucijos obalsiams, reikalauja, kad "L. B." tuojaus būtų atidarytas".

Vasario 28 d. tremtinių susirinkimas baigėsi dar skaudžiau: naktį suėmė gijūsius iš susirinkimo prezidiumo narius ir penkis kitus moksleivius — Juozą Zubricką, Petrą Jočį, Juozą Petrušauską, Kazį Pašį, Antaną Kubilių, Juozą Gragulį ir Alfonsą Mikšį. Be to, dar Zubricką ir Mikšį skaudžiai sumušė.

Lietuvių žandarų krata.

Sio mėn. 25—27, nakties, 2 val., ėmė nepaprastai belsti į mano buto duris ginkluoti žmonės. Subudę išileidome... (čia keli rankraščio žodžiai neįskatomi. — Red.). Jie pasisakė atėję kratos daryti ir tuojau išsiskirstė keliuose mano kambariuose.

Esu žmogus paliegęs, atsikelti iš lovos negalėjau, mano kambariukų atsistojo su šaudykle jaunutis "kareivis" ir visą laiką nuleidęs akis stovėjo žiurėdamas, kad kas pro mano kambariuką neišsprustų kur su įtariamais daigtais, kurių jie čia buvo atėję įieškoti. Vienas jaunučiukas kratytojas, vartydamas popiergalius, vis klausė, kur mano rašomasis stalas, kur mano šėpos. Po kelis kartus jie klausinėjo, ar aš pripažįstas "nacionalnųj soviet Rossijai" ir kur čia to "sovieto" popieriai. Kai ėjau iš vakaro gulti, žinojau, kad dabar yra kita kitu vardu vyriausybė todėl niekaip negalėjau suprasti, apie kurį "nacionalnųj soviet" jis kalba. Nusprendžiau, kad man miegant pasidarė Rusuose kokia nauja revoliucija ir kad dabar išgalėjusi nauja (valdžia) vyriausybė, kuri pasivadins "Nacionalnųj Soviet Rossijai". Matydamas prieš save durtu vą iš miegu, lovoje gulėdamas tiek tepasisakiau, kad aš visokią valdžią pripažįstu. Kratytojai palengva ėmė kalbėti apie "litovskoje nacionalnoje sobranije"; netrukus, paaiškėjo, kad jie paskaito ir supranta raštus ant mano staliuko lietuviškų popiergalius ir kad didysis jaunučiukas kratytojas domisi rastu ant mano staliuko ir vienu raštu iš Romnų į Lietuvių Vyriausiąją Tarybą (mano adresu) laiškeliu. Jaunučiukai kratytojai ima palengva vienas kitas su manim ir maniškiais šnekėti lietuviškai. Tuojau supratau, jog mano bute krato jie Lietuvių Vyriausiąją Tarybą: sprendžiant iš kaikiurių vieno kito ėjusio iš Petrapilio (iš mūsų komisarijato) grąšymo, reikėjo jau tikėtis, kad šių dienų vyriausybinkai mūsų vieną kitą ims kratyti.

Pats aš kalbėtis su kratytojais galėjau tiktaai rusiškai: su žandarais iš mažų dienų buvau pratęs šnekėti nelietuviškai. Iškrėtę ir kitus mano kambarius

ir mano įnamio kambarį ir visur ypačiai įieškojo kažin kokiu popierių "litovskago nacionalnago sobranija". Mano įnamio kambarį be-gi rado tarp visų jo paties rankraščių ir knygų, giliai tiktaai, kiek cukraus, sutaupyto kelionei į Lietuvą. Tas cukrus juos nustebino: kaip jo čia esą, kad niekur miestė jo neranda. Paskui, nemaišydami mano paties knygas ir popiergalius, vis domėjosi žandarai, ar nėra kur apačioje po knygomis cukraus. Bet cukraus vis dėlto daugiau nerado; ir mano įnamio cukrui nieko pikt to tuo tarpu neatstikto, nors tas daigtelis gerokai jiems buvo įstrigęs, matyti, į galvą.

Iškrėtę, išgrozdę, žandarai pasiėmė tiktaai rašytą "Tarybą" iš Romnų (dar neatsakytą) laišką, kuriuo vieniam lietuviui praneša, kad jie sudarė Vietos Tarybą, ir klausia, ar grįžę į Lietuvą galėsia jie senose savo vietose gyventi ir savo darbą dirbti.

Pabaigę reviziją, žandarai davė man pasirašyti raštelį, kuriuo aš prisizadu neišeiti iš Voronežo ligi nebus pabaigtas visas jų tardymas. Pasirašiau. Čia savo žodį, jei tik galėsiu, žinoma, sulaužysiu: kai galėsiu važiuoti, — pėsčias rebepeinu, — trauksiu į Lietuvą, ir gana.

Savo amžy antrą kratą jau turiu. Pirmą kratą krātė mane rusų žandarai daug kulturingiau, nekaip dabar lietuvių žandarai. Po pirmosios kratos reikėjo tiktaai gyventi kelerius metus be mokyklos, toliau nuo jos, nuo savo krašto reikalų ir turėti daug reikalo ilgą laiką su policija, kuri visai sunkindavo laisvą lietuvių gyvenimą. Debar skaudžiausia buvo tas, jog kratė mane patis mokiniai — tos mokyklos, su kuria taip sunku buvo skirtis po pirmosios kratos.

Antrosios kratos skaudžiausias buvo dar tas dalykas, kad kratė mokiniai lietuviai — mūsų tremtiniai, su kuriais, rodėsi, vieni rūpesčiai mane jungė.

Taip, mane iškratė šiuo tarpu mokiniai lietuviai, pabėgę drauge su (manim) kitais nelaimingaisiais tremtiniais ir tarnaują dabar tose šių dienų vyriausybės įstaigose, kurios jau tik proletarų gerove ir Rusų revoliucijos ugiu tesirupina! Kuo jie mane, besveikėtį darbininką laiko, — nežinau.

Vyriausios Liet. Tarybos Rusijoje dokumentai, knygos ir antspaudas suareštuoti.

Vasario 24 d., 12:30 val. naktį burs kareivijų, trijų gimnazijos mokinių vedamas šių dienų vyriausybės įsakymu, įsiveržė į kun. džeono J. Jasenskiio butą ir padarė kratą. Įieškojo ir paėmė Vyriausiosios Tarybos visus dokumentus, knygas, laiškus ir pranešimus. Krėtė taipgi gyvenančio su džeonu kun. M. Prupavičiaus kambarį, nors jo paties tuo metu nebuvo namie. Pusiau antros val. nakties tas pats rusų kareivių būrelis, tų pačių mokinių (Griškeliu, Pr. Valaičiu ir Bendoraius) vedamas atsidangino į Tarybos nario J. Jablonskio butą ir ten padarė kratą. Įieškojo Vyr. Tarybos dokumentų. Surado tiktaai vieną pasveikinimą ir Romnų lietuvių paklausimą ar bus galima lietuviams gelžkelninkams atgal Lietuvon pagrižus, tas pačias vietas gauti. Nuo kun. Jasenskiio ir J. Jablonskio paimtas pasirašymas, kad jie iš Voronežo neišvažiuosią, kol ši byla nebus pabaigta. Po šios kratos vietos lietuviai gausingai atsikalbiną Jablonską išreikšti jam užuojautos.

Kaip skaudu, kad žadanų darbą pasiėmė mokiniai ir dar lietuviai. Niekad nebučiau tikėjęs, jei kas būtų man sakęs, kad tai galimas toks daigtas, — pa-

sakė mums susijudinęs J. Jablonskis.

Vietos lietuviai, kurie arti šelpimo darbo stovi ir žino, kiek trauko, kiek širdies įdėta kun. džeono Jasenskiio mokinius laikant, jais rūpinantis, šiuo sunkuoju metu, labai pasipiktinę, kad tie patys mokiniai atsimoka, atsidėkoja už visą rupestį ir gerą širdį tiktaai darydami kratas, užvesdami ant savo globėjų kareivius.

Kai darė kratą pas Jablonskį, jo sunus Vytautas, pamatęs mokinius žandarų rolėje, pasakė: "Tai čia, Tėvai, tau mokiniai, už jų mokymą atsimoka".

Pasakoja, kad mokiniai, akis nuleide, popierius vartė ir jaučėsi nepuikniausiai. Matyti, pirmieji žingsniai tėra daromi. Apispras...

Rytojaus dieną atliekį pirminkno pareigas vice-pirminknas M. Slezevičius, sužinojęs, kad visi dokumentai pasiimti iš kanceliarijos, skambino telefonu Revoliuciniam Komitetui į Bristolį, klausdamas, kada bus visa tai gražinama. Atsakyta, kad dar nežinia.

Po 10 minučių (šio pašnekėsio) atėjo vienas kareivis ir vienas lietuvis mokyns vėl į kun. J. Jasenskiio butą, kur buvo M. Slezevičius ir finansų raštines vedėjas Dauksa; iškrėtė juos, paėmė paliudijimų blankas ir 1—17 d. protokolą. Iš Dausos portfelio paėmė Vyriausiosios Tarybos antspaudą. Tai atliekį paėmė M. Slezevičius, nusivedė į jo butą, iškrėtė ir paėmė nuo jo parašą, kad jis iš Voronežo be Komiteto leidimo neišvažiuosią.

Tą pačią dieną iškratė kareiviai su lietuvišiais mokiniais Lietuvių Spaustuvę, įieškojo Vyriausiosios Tarybos raštų ir pasiėmė radę padarytas klišes".

Viršpaminėtos ištraukos iš "Santaros" No. 8 (57) už kovo 14 d., 1918 m., žodis į žodį sutinku su originalu, ką savo parašais ir pridėjimu antspaudos liudijame.

Liet. Komit. Taut. Reik. Gin. Vice-Pirminknas Vaitiekunas. Sekretorius Rymontas-Repšus.

Apie Rusijos Rublius.

Leidžiamam Liet. Atstatymo B-vės mėnesiniame žurnale tilpo straipsnis gana gerai paaiškinantis del Rusijos rublių. Ir kadangi mūsų skaitytojai labai dažnai mus klausia, kaip yra ir bus su Rusijos rubliais, tai mes tikimės, kad jie pilnai gaus informaciją iš šio straipsnio. "Santaros" Red.

"Rusijos Rubliai dabar yra labai žemai nupuolę vertėje. Šiandien reikia arti 10 rub tam, kad nupirkti daigtą, kurį pirm karės pirkdavo 1 rublis. Rusijos Finansų Ministeris M. Nekrasovas neperensai paskelbė apie Rusijos finansų stovį. Laike karės 1914 m. Rusijos popierinių pinigų buvo leidžiama, abelnai imant, po \$109,500,000 per mėnesį; 1915 m. — po \$110,500,000 per mėnesį; 1916 m. — po \$145,000,000 per mėnesį; laike 5 mėnesių revoliucijos, nuo kovo iki rugpjūčio, 1917 m., popierinių pinigų išleista po \$416,000,000 kas mėnuo, — taigi apie 4 kartus daugiau, negu caro laikais. Revoliucijos pradžioje labai nupuolė valdžios įplaukimai iš mokeskai. Revoliucija beveik visiškai sustabdė verpinyčias ir audinyčias, t. y., tekstilinę industriją, taip, kad, abelnai imant, rugpjūčio mėnesyje, 1917 m., medvilnių (bovelnos) audeklų išdirbta Rusijoje tiktaai tiek, kad ant kiekvieno gyventojų teatsiseina po 7 colius. Kaimiečiai vaikščioja apdrisę, prisidengę skarmalais ir galvijų odomis, grįždami, tokiu būdu, prie laukinių žmonių stovio. Miestuose

žmonės minta tuomi, kas buvo atidėta armijai, kuri dabar yra išskirstyta. Kaip tie sandėliai jau išsibaigs, turės prasidėti dar negirdėtas badas. Badas bus ir kaimuose, nesa daugelyje vietų dideli žemės plotai palikti neišdirbti.

Algos dešimteriojai turėjo pakilti delto, kad visa kas brangu, rublio perkamoji vertybė nu puolusi. Taip, Petrapilės Sovietas (Darb. ir Kareivių Atstovų Taryba) algoms ima kas mėnuo po \$350,000.

Ne vienas dabar klausia, ar ne verta yra mainyti Amerikoniškų doliarus ant rusiškų rublių, kurių dabar galima gauti 6 ir iki 7 už dolarį. Reikia žinoti, kad finansų pasaulyje nėra nieko tikro. Jei būtų tikra, tai nebūtų bankrutų finansierių ir milžiniškų kapitalistiškų firmų. Klausime rusiško rublio ir-gi nėra nieko tikro. Jis gali pradėti kilti, bet gali dar ir pulti žemiau.

Sakoma, kad Rusija galinti panaikinti dabartinį pinigą (rublį) ir įvesti naują, pvzd. markę, arba franką. Jei taip būtų, tai, žinoma, Rusijos valdžia paskelbtų apie tai, kad visi, kas turi senoviškus rublius, permaitų juos ant tos naujos monetos. Taigi iš tos pusės nesimato pavojaus tiems, kas turi rublius. Iš antros pusės — neperensai buvo pasklidęs gandas, buk Rusijos revoliucinė valdžia planuojanti paskelbti depreciaciją rublio, t. y. sumažinti jo vertybę; pvzd., rublį gali padaryti vertu per pusę mažiau; ikišiol rublis turėjo 17.424 dalias gryno aukso, — jį gali padaryti vertu 8.912 dalių aukso. Tokiam atsitikime, žinoma, nebegalima tikėtis, kad rublis, už kurį šiandien mokama 15 centų, atneštų 51 centą, kiek jis buvo vertas prieš karę. Bet ir prie tokių aplinkybių rublis, pirktas dabar už 15 centų, turėtų atnešti gero pelno, jei pakiltų, pagerėjus Rusijos aplinkybėms. Toliaus, Rusija negali visiškai panaikinti pinigų taip pat, kaip joki šalis šioje gadyne negalės užsilaikyti be santykių pirklyboje ir išdirbystėje su kitomis šalimis. Palaikant-gi tuos santykius, reikia turėti tam tikras daigtas mainymui prekių. Tokiu tai daigtu ir yra pinigas.

Vienintėlis pavojus, kaip mums atrodo, gali buti tame, kad Rusijoje gali įsiviešpatauti didesnė btvarkė, kad ji gali pavirsti tokia šalimi, kaip dabar kad yra Meksika. Bet iš kitos pusės kitos valstybės, kurių intereseuose yra matyti Rusiją tvirtą valstybę, gali prie to neprileisti ir rūpinis sulaikyti Rusijos betvarkes ir sustabdyti anarchiją.

Prie to, tiems, kas maino doliarus ant rublių, reikia žinoti, kad Rusijos rubliai tėra geri tiktaai senosios valdžios gvarantuoti šalies turtais. Tų pinigų reikia ir Rusijoje. Kaimiečiai ir kiti Rusijos žmonės nepalėdžia jų iš savo rankų. Tie pinigai ir yra skaitomai geriausiais. Kiti-gi, išleisti Kerenskiio ir Bolševikų valdžios, yra gaunami pigiai, beveik pamestinai, tad jų nei neverta imti. Šale to kaip šneka, paskleista yra daug ir falšivų rublių. Del tų tad priešasčių, jei kas yra pasirengęs mainyti doliarus ant rublių, lai nepasitiki kokioms nežinomoms agenturoms ir firmoms, — lai kreipiasi į tokias vietas, kur gaus teisingą patarnavimą ir informaciją."

Bell Phone Dickinson 3965 M.
Dr. Ignatas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas:
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P.M.
Nedeliomis iki 4 po pietu.

A.L.T. Sandaros Reikalai.

TIK GAILA TŪ ŽMONIŲ.

"V. L." visuomet nori atsiiepti ant kiekvieno "Sandaroje" pakelto klausimo ir savo nesutikimą išreikšti. Bet nėra progų. Tat pastaruoju laiku pasigriebdama koki nors užreikšimą ne tik, kad jį klaidingai stengiasi nušviesti, bet prie to ir nedorą budą naudoja, tokių užreikšimų ne visas dalis paduodama.

Štai No. 27, straipsniukų, "Kur veda mus "Sandara" cituoja:

"Vienybės klausime stengsimės stovėti prie to, kad sueiti visoms trimis srovėms bent keliuose, visoms bendruose klausimuose; jeigu matysime, kad naudinga bus Lietuvos reikalams, tai stengsimės, kad sueiti veikti bent su kairiaja srove tuose dalykuose, kuriuose matysime abiejų pusių artimą supratimą vienodai dalyko ir vienodai jo svarbą statant".

Necituoja pačią pabaigą: "Kovoje su mūsų tautos išlaukiniais priešais visuomet stengsimės visas sroves bendron eilėn sutraukti."

Žinoma, jeigu "V. L." būtų šitą sakinį pridėjęs prie anųjų, tai nebutų galėjęs "Sandarai" nieko užmesti, arba visai kitaip apie dalykus jau tuomet kalbėti. Iš šito bus aišku, kad "Sandara" išlaukinėje kovoje su tautos priešais netik kad nori bendrai dirbti su visomis srovėmis, bet ir stengsis jas sutraukti į bendrą eilę.

Taigi dabar visas tas "V. L." straipsnis, kaip matote, tuščiomis rašytas, nes tenai užsiuolama, kad klerikalus pasgordijome.

Bet mes atkreipsime sandariečių dėmesį ir dar į tai, kad "V. L." užčiuota vieta, matyti redaktoriaus neskaitytą. Tenai yra tokis sakinyš:

"... jeigu matysime, kad naudinga bus Lietuvos reikalams, tai stengsimės, kad sueiti veikti bent su kairiaja srove tuose dalykuose, kuriuose matysime abiejų pusių artimą supratimą VIENODAI dalyko ir VIENODAI jo svarbą statant."

Pagalvokite ant čia pabrauktų žodžių ir suprasite, ar geru keliu "Sandara" veda ar blogu ir ar "Sandara" aklaivi veda į keno nors bučį? Pagalvokite po to apie tai, kaip "V. L." vedė prie klerikalų, net girdama, kad jie plačiausiai (sic!) liuosybių reikalauja ir t. p.

Mes su socialistais viduriniuose Lietuvos reikaluose eisime kai-kuriuose klausimuose išvien, kuomet bus tik artimas supratimas vienodai dalyko ir vienodai jo svarbą jie statys. Kitaip ne.

Abelnai srovių bendra-

darbiavimo klausime "V. L." yra gerą mokyklą perėjęs ir nieko, matyti neišmoko. Kaslink bendradarbiavimo su klerikalais viduriniuose reikaluose mes jau rašėme ir dar parašysime ir, prisipažinome, kad neranda me **nieko**, kame būtų galima su jais bendradarbiauti ir kad to bendradarbiavimo pasekmės būtų geros. Užtai iš laukiniuose kai-kuriuose dalykuose mes randame giliu bendrai su jais dirbti ir neesame priešingi. Tokiu darbu gali būti ir Washingtone bendras veikimas, rengimas kokių nors apvaikščių jimų surištų su išlaukiniais tautos reikalais ir tt. Mes ir čijoje patys bendrai su klerikalais ir katalikais 4-tą liepos So. Bostone ir raginame kitus taipgi bendrai rengti apvaikščiojimus.

Taigi mes netik žodžių bet ir darbu tą darome, ką kalbame.

Prašytume "V. L." redaktoriaus atydziau skaityti citatas ir talpinti pilną mūsų mintį, o ne tuos sakinius, kurie (deja) neteisingai suprastai, jums duoda progą prisikalbinti ir kritikuoti.

Jau mes daug nutylėjome ant jų tokių kritikų (dėl internacionalizmo ir kosmo politizmo, dėl ribų (ne sienų), dėl "Sandaros" red. socializmo ir k.). Beto į tas ironijas, kurias "V. L." red. taip surauktai išreiškia, atsakysime, kad tas juoksis, kad juoksis paskutinis.

Toliau mes vėl į užplūdinėjimus nesiskubinsime atšakinėti ir prašysime gerbiamųjų Sandariečių patiemis gilintis į dalykus ir tame dalyke būti kantriems.

Verti jie pasigailėjimo.

SKAUDU IR GRAUDU.

Organui pradėjus eiti sandariečiai sujudo ir kai-kur kuopos, jau visai benyksta, vėl atgijo ir stoji prie darbo gana energingai. Kad tik būtų veikėjuose daugiau sutarimo ir veikimo, tai Sandara tuojau pradėtų augti ir kilti, kaip jokia kita partija. Vienok smarkus organizacijos augimas yra paralyžuojamas veikėjų nesutikimo.

Gailu daros, kaip pamatai, kad inteligentų terminą vartojant, pažemės daugiau parodo sumanumo, tolerancijos ir darbištumo, negu pakilę nuo žemės, iš minios, mūsų šviesunai. Jeigu ne jie, tai būtų vienybė ir gerai darbas sektusi lietuviams, bet jie kelia tuos vaidus ir kiršina minią. Pirmeji tokį darbą dirbti yra pradėję klerikalai, toliau dar atsiskėlę socialistai ir daugiau srovių darosi.

Neskaitau blogu dalyku srovę, neskaitau blogu dalyku naujesnės minties skelbimą ir kovą dėl jos, bet tik turi būti tam ribos ir kitų žmonių pakanta, kitų minčių gerbimas ir kitiems pripažinimas gyvavimo teisės. Tuomet ir santykiai bus geresni, nes dabar eina kova lyg už nužudymą kitų srovių. Tai tuščia kova ir paika. Srovės buvo, yra ir bus, tik mums reikia išmokti su jomis sugyventi. Ot ko mums reikia.

Pas mus, sandariečius, pasi-

rodė tik mažas skirtumas minties ir daugiau taktikoje, kaip tui jau puolasi kovoti, kad išnaikinti kitaip manančius. Jau dedama pactangos, kad jų neišrinkti į TMD. Einama kova, kad juos iš "Sandaros" pašalinti ir t. p. Iš šono žiūrint, kad tai vaikų būda žaidžiama.

Man, turu prisipažinti, patiko "Sandaros" nuomonė, kad sandariečiai veikime išvien ir pirmame "Sandaros" numeryje jos redaktorius ragino užmiršti, kas buvo praetyje. Vadinas, taikytis norėjo. Bet kur tau, galvas prisipildę mintimis, kad tik jie gali egzistuoti, o kitiems nevalia, sutiks su tuo šventu patarimu, taikysis. Niekuomet!

Ir jie savo "kovoju" priverčia stoti prieš juos ir ramiausiai žmones, ginčytis. Taip yra priverstas daryti organas.

Mes žinome J. Strimaity, kaip kairųjį tautininką, bet ne socialistą, mes skaitome jo raštus ir suprantame, kad "Sandaros" redakcijos yra noru demokratinus elementus kiek galima arčiau sutraukti, bet ne demokratų vienyti su klerikalais — už tą su vandeniu. Mes ir patys matome, kad mūsų principai yra artimesni socialistams, o ne klerikalams, kad mes su socialistais galime bendrai dirbti Lietuvos atstatymo (mokslo) ir kultūros įstaigų ir k.), o su klerikalais negalėsime, o jeigu jie šiandien sutiks su mumis tame darbe dirbti, tai melagingai, nes turime žinoti, kad klerikalai (visi kunigai, su mažu išėmimu, kurie, kiba, tik dėl šventos ramybės nusileis) reikalauja ir kovos už tai, kad jie kontroliuotų tas įstaigas, visame, stengsis, kad tikėjimą (rymo-katalikų) valstybė ir vietos visuomenės įstaigos remtų ir kad jose kunigas turėtų dvasiško vadovo teises (kokios tos teisės pasiūlykite vyčių ir šv. Juozapo D. Sąjungos įstatymuose), jie pagalios, stovės, kad čia surinkti pinigai eitų bažnyčių atstatymams, ne ukių, ne šalies gerbuvii kelti įstaigų ir t. p. Mes, sandariečiai, eidami su klerikalais, jeigu ne šiandien, tai rytoj susidursim šituos klausimus ir kas-gi bus. Juk atsirastur but tik keli žmonės mūsų tarpe kai jiems tame pritaro, o kiti turėsime skirtis. O atminkite, kiek bus mums nuostolių bendradarbiavimo metu padaryta. Čia jų neminėsiu, nes apie tai buvo nekartą rašyta ir aiškinta ir kas nori suprasti — suprato, kas nenori suprast, tam neišaiškinti". Ir "Sandara", matomai, permato tai ir sako, kad negaišykime laiko tuščiai, bet eikime dirbti su tuo ir Lietuvoje tą darbą, galėtume susitaikyti dirbti. O su socialistais jį galėtume dirbti, nes vienodus turime tame reikalavimus ir idealus.

Ir mums, daugelyje vietų sandariečiams išrodo, kad p. J. Strimaicio taktika ir vedimas yra naudingesnis tautai ir darbas atliekamas širdingiau. negu kad kiti atlieka.

O su socialistais vėl, J. Strimaitis dirbti taip netraukia, kaip kad P. Norkus su klerikalais. J. S. paskelbė, kaip į tai žiuri "Sandara", ir tiek. Norite socialistai — ateiškite, nenorite — mes ir be jų apsieisime. Ar taip yra su "V. L." kaip apie klerikalus kalba. Beto, "Sandara" dar yra pasakius, kad bendrai dirbti nešoks kada bus atidarytos durys, bet dar ir sąlygos padėtos, kad vienytis tokiuose reikaluose, kurie bus labai artimai abiejų pusių suprasti ir abi pusės juos lygiai vertins. Ir stos vienybėn, beabėjo, tik kaippo lygus su lygiu, nes tuomet abi pusės bus netik lygtos nariais komitete, bet galės lygiai dirbti, nes abi pusės lygiai dalyką brangins.

Mes turime, sandariečiai, tik

džiaugtis toki redaktorių prie organo turėdami, o ne juo piktintis, nes jis niekur neapsižvalgęs nelenda ir mus nuo nelaimingų vienijimų sulaiko.

Tat tos kalbos, ką leidžiama, tie straipsniai ką rašoma, mes matome, kad tik išmisilas. Skaudu ir gaila.

Viktoras.

Iš Kuopų Gyvenimo.

CAMBRIDGE, MASS.

ALT. Sandaros 9-ta kuopa liepos 15 d., panedėlio vakarė, 8:00 val., po 875 Cambridge st., bus pusmetinis susirinkimas. Prašome visus narius susirinkti ir naujų atsivesti. Taipgi kviečia me visur, pritariančius Sandarai, ateiti susirinkimam ir pristoti prie kuopos.

Svarstymui turime daug įvairių dalykų ir susirinkimas bus gana svarbus.

Kviečia 9-tos kp. Valdyba.

CLEVELAND, OHIO.

ALTS. 18 kp. ir "Varpo" chorpusmetinis susirinkimas bus liepos 14 d. antrą valandą po pietų, po 1420 E. 31st st. "Goodrich House" kambariuose.

Šiuomi kviečiami visi nariai atsilankyti ir naujus atsivesti ateinant susirinkimam.

V. K. Jurgilas.

RACINE, WIS.

ALTS. 35 kp. išvažiavimas.

ALTS. 35 kuopos triusu buvo surengtas gražus išvažiavimas 16 d. birželio.

Šitas išvažiavimas tuomi pavyzdingas, kad buvo didelis programos suruoštas ir viskas gerai nusisekė. Ant šio išvažiavimo buvo atvykę kalbėtojai iš Chicagos gerb. Dr. K. Drangelis ir J. Giraitis.

Pradedant programą "Lietuvių Muzikantų Benas" sugrojo "Star Spr. Banner" ir prasidėjo prakalbos. Pirmas kalbėjo Giraitis, nupiešdamas reiklingumą turėti viduriniai srovei laikraštį. Po tam M. Vilkiutė deklamavo "Aš grįžsiu į Lietuvą" ir kalbėjo Dr. K. Drangelis. Prakalba tesėsi apie valandą. Jis nurodė nuosekliai dabartinius Lietuvos uždavinius ir kaip lietuviai turi veikti, kad prieti prie Laisvoss ir demokratinės Lietuvos. Daug naujų dalykų pasakė raciniečiams. Prakalba, kad ir ilga, bet visi klausėsi atydziai. Tai buvo įdomios ir rimtos prakalbos. Užbaigus Dr. K. Drangelio kalbą, "L. M. Benas" užgrojo "Lietuva Tėv. Musų". Svečiams iš Chicagos išvažiavus, rasiniečiai vieni linksminos. Prasidėjo juokinga dalis programos: virvę traukė vedusieji su nevedusiais ir pergale buvo nevedusių vaikinių pusėje; lenktyniavimai tesėsi ir po jų lietuvių šokiai. Pašokta valcas. Dovanas laimėjo V. Linkaitė, - F. Pocienė, J. Dzeduotiėnė ir viena kenoshietė lietuvaitė. Pabaigoje buvo drutuolių ristinės. Ritosi išvisio net dešimts porų. Gabiausiu ristiniku buvo J. Šimkunas. Šitas žaidimas buvo tuo juokingas, kad ristinės buvo lietuvišku budu, glėbiais. O žinoma, kas mums nepaprasta, tai tas gražu ir juokinga.

Žmonių buvo virš 200 ypatų. Retai kada tiek mūsų rengimuose, išvažiavimuose dalyvauja. Tuomi reik suprasti, kad visuomenė Sandarai pritaria, nes sandariečiai atsizymai darbištumu ir sumaningumu. Kad ir šis išvažiavimas pasidėkuojant sandariečiams ir jų veikimui toks didelis ir puikus buvo ir lietuviai turėjo progos gražiai laiką praleisti. Buvo daug iš aplielinkų aplankę k. a. iš Milwaukee, Kenoshos, Chicagos, ir k. svečių. Žmonės dabar klausinėja, kada bus kitas panašus išvažiavimas.

Dar turime pasakyti ačiu prie lankiems žmonėms, kurie nebudami ir Sandaros nariais, dirbo tą dieną patarnaudami Sandarai: Darbavosi labiausiai g. J. Dksus, jo moteris O. Daksienė, A. Aivas, K. Vilkonis. Taipgi dirbo visi Sandaros nariai ir svečias iš Milwaukee p. J. Baukus. Ir jiems visiems varde ALT. Sandaros 35 kp. tariame ačiu. Taipgi ir visiems susirinkusiems ir paremusiems Sandaros darbą dėkuojame.

Dienos programos baigėsi 8:30 val. vakare.

ALT. Sandarai, apsimokėjęs visas išlaidas liko gryno pelno kasoje \$50.00. Taipgi ir narių skaitlius didinasi. Ir mes visiems, kas visad mus apkalba (klerikalams ir k.) galime pasakyti, kad jūsų balsas niekas neklausos.

Pas mus dabar ir ramiau, nes vienas klerikalų mistras pasitraukė, bet ar kito ir už tą blogesnio nesulauksime. Bet mums jie neko negilioja.

Birž. 26 d. sandariečiai turėjo pasitarimą, ką veikti toliau. Visi pritarė parengti prakalbas gerb. Dr. J. Sliupui.

Mes Racinos sandariečiai neatsilikime nuo kitų ir veiksime, kiek išgalėdami Lietuvos liuosybės išgavimui ir skelbimui savo demokratinis principus. Mes dabar turime keletą veiklių ir veikliausių mūsų kolonijoje žmonių ir todėl mes pasitikim įstengsią daug darbo atlikti. M. K.

BRIDGEPORT, CONN.

Susirinkimas ALT. Sandaros 15 kp. bus liepos 12 d., 8 val. v. Černauskio svetainėje So. Main st. Pageidaujama, kad butiniai dalyvautų visi nariai, nes daug turime užbaigti senųjų reikalų ir turime daug naujų.

K. Buivydas, sekr.

ŠIS-TAS.

KAIP EINASI PAS SOCIJALISTUS.

Gavome "Apžvalgos" N. 4, kuriame tarpe kitko randame keletą referendumu perėjusių nutarimų. Kai-kurie jų gana įdomūs ir keistoki. Mat, bešėviški kiejieji socialistai užmanę yra savo socialistinėje organizacijoje įvesti aristokratinę tvarką ir represinį režimą prieš tuos kas ne su jais ir nutaria:

"Balsavimu 1: LSS. pavieniai nariai, kuopos ar rajonai neturi organzuoti naujų organizacijų, pavadindami jas socialistiškomis arba socialistams pritariančiomis. Taip-pat neturi teisės susidėjusios kuopelės išatskirų narių, taip ir kuopos ar rajonai, tvirti naujų bendrovių "socialistškų" laikraščių leidimui. (Priimta 863 b. prieš 435)"

Vadinaši dabar bus bemaž Nikalojus II viešpatavimo metais tvarka: jeigu tik ką nori steigti ar daryti, tai kreipkis "k načalniku". Nebereikalo dabulu škaitytojai sako, kad dabartiniai laikai grįžta į senovę (kartojasi kas senovėje buvo). Tiesa, teko girdėti ir vieną socialistą kalbėtoją, kuris arą mintį išreiškė. Kad mūsų mintis teisinga, tai patvirtins antras balsavimas:

"Balsavimas 2. Ncrinti panašią įstaigą, ar organizaciją tvirti, turi kreiptis į LSS, kuri savo referendumu nuspręs, ar tokia organizacija, ar įstaiga, galima tvirti ar ne. (Priimta 924 b. prieš 295)."

Čionai "dielproizvoditeliu" bus sekretorius, o načalniku referendumas. Be juodviejų aprobatu nevalia nieko tvirt socialistams. Na, įvedus drausmę šita, bus kiek lengviau mūsų organizacijoms, nes pirma, budavo tik supyko kuopos narys, tai ir štai nauja draugija, ir viską skaldė. O jie savo darbštumu tik žiurėk jau ir savo globoje tai vienur, tai kitur ir tari or-

ganizacijąs. Mokėdavo ir momentą išna:doti. Na, dabar tai nekiš savo nosies iš partijos sienų, ba "dielproizvoditeliu" būdriai dabos, kad sienose plyšių nebutų ir ncaži nekažioty.

Amerikos Lietuvių Darbininkų Taryba jau susperduota, net anksčiau, negu naujas įstatymas išėjo. O Grigaitis vis gyvėsi, kad ir jis ką reikiąs sąjungoje. Turbut, kaip konstituciją reikėjo rašyti, o prie pataisyimų jo pagelbo nereikalauja. Kas Stilsonui ir Ko. reikalinga, tai jie papildė referendumu, kas ne su jais, tai tiems pasako, "ostorožno", kas prieš—padiktuoja ir pasako "da byt po semu". L. D. Taryba pasakė nereikalinga ir sąjungiečiams įsėkė iš jos išėiti. O štai kaip nutarimas "dielproizvoditeliu" užrašytas:

"Referendum III. Nė viena L. SS. kuopa oficialiai kuopos vardu negali dėtis prie "Amerikos Lietuvių Darbininkų Tarybos" ir nė joks narys negali organizuoti jokios politinės organizacijos be LSS. pritarimo. (Priimta 834 prieš 393 b.)."

Taigi dabar A. L. D. Taryba jau liko be partijos. Nabagėlė. O prie jos likusieji liko be Sąjungos. Vargšai.

Einama prie "demokratijos", ir žmonių valią surinkė referendumu Stilonai patapsi tokiais demokratais, kaip Leninai. Į ten kelias.

Beto apie bendrą darbą toliau nėra reikalo su socialistais kalbėti, nes šiuomi durys uždaromos.

Ir kas galėjo tikėtis, kad tokia vokiška drausmė bus užvesta pas socialistus. Bet tik blogas keles mums rodoš: Rusija vokišką drausmę turėjo ir griuvo, Vokietija grūs ir tokis iš eilės, Sąjungui likimas, grūs, kaip antras internacionalas.

Dar Sąjunga nutarus yra: 1) atnaujinus leisti "Kovą", leisti du kartų savaitėje (834 prieš 393); 2) pakelti tuomet narių mokestį 5 c. mėnesiui; ir 3) "Kovos" prenuemratą pabranginti 50 c. t. y. bus \$2.50 (870 b. prieš 250).

"Naujienos" susirupinę, kad LSS. suvažiavimo nešaukie, o LSS. Pld. Komitetas sako, kaip šauki, kad dar perdaug menševikų pas mus ir gali nutart buržuaziskai, vadinasi kilą ducti Stilsonui, Sukiui etc. Mes, tesia Pld. Komitetas, visame sekėme mūsų pirmtakunis ir iš jų mirtis ir įkvėpimą sememe ir ar jų nežinote, kad jie atidėlioja šaukimą daug reikalingesnio Steigiamco susirinkimo, pagalios, sušaukė išvaikė. Jie klaidą padarę buvo, o mes jos nekartosime—visai nešauksime, nes mes esame didžiausi demokratai ir jos valią pildome ir esame jos įgalioji ją atstovauti. Tad stovime u' jaiž.

Sąjungoje esama ir tokių dalykų. Jeigu 52 ir 56 k-pcs įneša o "dielproizvoditeliu" nepatinka, tai pirma kuopa iš Sąjungos apaustuvės darbininkų užprotestuoja, tai jau po to ir načalninkas - referendumas nemato. Sakoma, kad Sąjungos raštinėje viskas "po einam", ir kam mažesnis pasiryšėina, tai vyriausias nemato. Mat iš apačios, tai ir demokratiška.

Lietuvius demokratas žiurėdamas iš šono mato: "Perkune, pcaugok nuo tokios čem kratybės ir tokio socializmo, kurie tik tol sulgy programų pildomi, kol nojigijama viršenybės arba ragu. Ir panašios istorijos kartojas Rusijoje ir mūsų ramjame gyvenime. Tegul velyk demokratų vykdomi obsaiiai su teisėmis pačių žmonių įvyksta, o ne "dielproizvoditeliu" mus valdo. Lai gyvuojt tautininkai - demokratai!".

Sparas.

"SANDARA"

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros oragnas.

Metams kainuoja (Amerikoje) \$2.00
" (Užsieniuse) \$2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"

The organ of the Lithuanian National League of America.
Yearly Subscription:

In the United States \$2.00
Six months \$1.00
To Foreign Countries \$2.50
Kreipiantės rašykite:

"Sandara"

366 W. Broadway, So. Boston, Mass.
Atsiunčiamieji Redakcijai rankra-

ščiai turi būti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taisy ir trumpina sulig savo nuožiūra. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondencijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negražinami.

SIOMIS DIENOMIS iš-

siuntinėta visoms ALT. Sandaros kuopoms referendumo blankos del nominavimo Centro Valdybos sekantiems metams.

Visos kuopos prašoma tuojau sušaukti savo susirinkimus ir kaip galima greičiau prisiųsti išpildytas nominacijų blankas "Sandaros" adresu.

Kuopos, kurių sekretorius dar nebus lig šiol gavęs blankų, prašome tuojau pranešti ir išsiųsime naujas.

Taipgi Istatų Komisija kreipiasi į kuopas, prašydamas kuogreičiausia apkalbėti paskelbtą įstatymų projektą ir pataisymus ar papildymus siųsti šiuo adresu:

J. Strimaitis,

769 E. Broadway,
So. Boston, Mass.

PRIE NOMINAVIMO
KLAUSIMO.

Siomis dienomis kreipėsi keletas narių iš kuopų klausdami, kas gali nominacijoje balsuoti, o kas turi sprendžiamą balsą draugijoje, nes, girdi, esą žmonių, ką užvilkę mokesčių, kiti ir nemoka, bet susirinkimuose ir visur save skaito pilnais sandariečiais.

Čionai trumpai paaiškinsime.

1) Balsuoti, nominuojant kandidatus į C. V., arba ją renkant, arba ir apie kitus organizacijos dalykus spręsti gali tik pilnateisiai nariai.

2) Pilnateisiais nariais gali būti tokie žmonės, kurie yra apsimokėję įstatymų reikalavimus mokesčius ir nėra organizacijos ar kuopos jiems už prasižengimą atimtos teisės.

3) Nariai suspenduojami del neapsimokėjimo mokesčių, jeigu jie juos užvelka tris mėnesius (skyrius XI, par. 5). Tokie negali balsuoti.

Šiuomi laiku reikia visame vadovautis mūsų Programu ir Įstatais, kurie yra paskelbti "Sandaros" NN. 26 ir 27 šių metų.

Todel visi nariai prieš balsuosiant turi būti peržiūrėti ir mokesčiai užsilikę išskolektuoti ir Centrai pasiųsti, kad knygoje išlyginti ir jiems teises gražinti.

LIETUVOS VĒLUVA.

Amerikos lietuviai daug ginčinosi del Lietuvos vėluvos. Vieni sakė, kad vėluva turi būti balta, mėlyna, raudona, kiti, sulyg Basanavičiaus patarimo, kad raudona su žirgvaikiu, treči, kad žalia, balta ir raudona. Šis klausimas net New Yorko seime buvo pakeltas ir tarė apie vėluvą, bet nieko nenuitarė paliko laikytis, lyg dalykas išsiriš prie jau dabar priimtos (laike seimo buvo tik parduvinėjama, bet dar niekeno nepriimta, žalia, balta ir raudona vėluva), vėluvos. Tai taip ir paliko.

Vienok "Lietuvos Aido" atėjęs No. 53 (101) jau nusako mums, kokią Lietuvos vėluvą yra priėmus L. Taryba. Tenai rašoma:

"Lietuvos vėluvos iškėlimas.

Jau buvo pranešta, kad lietuvių tautinės vėluvos spalvos yra nuspręstos tam tikro komiteto. Tų spalvų vėliavą — **geltoną, žalią ir raudoną** — jau pripažino ir L. Taryba. Tuo budu, netrukus Lietuvos vėliava bus iškelta ant Gedimino kalno bokšto".

Šiuomi, rodos, jau vėluvos klausimas bus išrištas ir pas Amerikos lietuvius. Dabar, rodos, tuojau reikėtų mesti visas vėluvas į šoną, o šitą pasidirdinti ir tik vieną vartoti, bet ne kelerio pas vėluvas.

Čia prie progos turime pasakyti, kad mes turėjome pluoštą raštų del Lietuvos vėluvos nustatymo, tat dabar autoriai tų raštų turbūt sutiks su mumis ir pripažins klausimą galutinai užbaigtu. Mes jų raštus padėsime Redakcijos archyvan.

KITO VYSKUPŲ ŽYGIAL.

Jau garsiai praskambėjo vysk. Karevičiaus žygiai prie kaizerio, kaip štai "Lietuvos Aidas" (No. 52 (100)) atneša žinią, kad Seinų vyskupijos valdytojas vyks. A. Karosas daro žygį į Varšavą. "Lietuvos Aidas" šitai rašo:

"SEINŲ VYSKUPAS LENKŲ VALSTYBĖS TARYBOS NARYS.

Iš Varšavos pareina (jau matai iš kur žinios ateira apie vyskupo žygį! "Sand." Red.) žinių, kad lenkų Valstybės Tarybon manoma pakviesti šeši vyskupai, tarp kurių ir Seinų vyskupas **Antanas Karosas**, Vyskupas Karosas pareiškęs, kad jis sutinkas tapti tos tarybos nariu".

Ir ką bemintyti dabar. Vienas vyskupas į vakarus traukia, o kitas į pietus, prie lenkų. Matyti tenai yra kokios priežastys, kad tuodu vyskupu nesutaria žingsniuoti vienon pusėn. Bet šandien mes jų nespėsime ir mums jos tiek nesvarbu. Daug svarbiau tai pasiaiškinti pačio žygio reikšmės ir kaip į tai lietuvis gali žiūrėti.

Vysk. Karoso žygiai, mums išrodo, daug kenkiantis lietuviams ir kad tai gali būti vaisius vokiškų, len-

kiškų arba klerikališkų sluogsnių sumislo. Kuomet vienas trauks į kaizerio būrį, kitas lėks į lenkišką gardą, o treči kad ir trauks pirmyn, tai Lietuvos neprigulmybės reikalas negalės pasistumti pirmyn, o stovės ant vietos. Tuom laiku ir lenkai ir vokiečiai išnaudos lietuvių nesutarimą ir galės parodyti pasauliui, kad Lietuvių akis marios, o jie ištikrnieko verti, nes tik baurų arba chlopy tauta ir kad jai reikia svetimos globos, kaip sako vysk. Karevičius arba kaip jieško vysk. Karosas.

Tai viena pusė to darbo medalio. Gi kita, tai pačių lietuvių norai ir valia.

Lietuviai iš seno vedė kovą tai su lenkais bajorais, kurie vertė lažas eiti Lietuvos ukininkus arba su lenkinimu bažnyčioje ir kitose įstaigose. Kam nežinomi lietuvių - lenkų susikirtimai, bilinėjimasis ir t. p. Del to gimė ir Lietuvis sieloge neapykanta prieš lenkus ir ji yra gana dideliame pakilime šiandien. Mes neesame šalininkai tų, ką tą neapykantą kelia, arba palaiko ir mums norėtusi ją išspausti iš mūsų tarpo, kaip skaudulį, bet ant nelaimės tą neapykanta vis auga ir ją vis augina patys lenkai. Jų žygiai čia Amerikos spaudoje, Washingtono ir Europoje diplomatiuose rate-liuose, beto jų atviras kenkimas musų, lietuvių žmonių norams, kad Lietuva būtų savistovė, juk negali praeiti neišsiskus pasipiktinimo.

Todėl lenkų neapykanta lietuviuose auga pačių lenkų darbų sužadina.

Esant tokiai iš seno neapykantai ir lietuviai nusigrėžia nuo lenkų ir daro griežtą žingsnį nuo jų šalyn. Žmonių noru yra nesidėti su lenkais, bet dedantės tai dėtis su latviais, rusais, estonais, baltgudžiais, suomiais ir Skandinavų tautomis, ir spirtis prieš lenkus. Mat, žino lietuviai, kad lenkas įsikėlęs į Lietuvą nepasitenkins vien duona, bet jis norės mums primesti savo kalbą, visur kels į augštą save, ant Lietuvos derlių žemių kolonizuos savą bajoriją ir tai darys su tikslu lenkinimo ir t. p., tuomet kaip kitos kaimynės smulkios tautelės lig šiol dar neparodė tokių bausių užmačių ir nesikėsino ant lietuvių, o beto jos turi kone lygiai pajiegu su mumis, tai jos ir ne tiek pavojingos. Ir taip į tai žiurint sveikas lietuvis instinktąs traukia nuo Lenkijos šalin, ir, turbūt, nesiras lietuvis, kuris nepasakys, kad mes su lenkais neisime, į bendrą valstybę, kaip ir su vokiečiais.

Ir štai Dr. J. Šliupas atsakydamas anglų diplomatom, kurie sūlė eiti su lenkais: "Mes neisime su lenkais į bendrą valstybę, kaip ir su vokiečiais, bet jeigu versite su kuo dėtis, tai dėsime su tomis su švedais".

Čia gal didžiumos lietuvių lupomis atsakyta. Kad lietuviai nenori su lenkais dar liudija ir tas, kad Suvalkijoje, kuri yra Seinų vyskupijos ribose, ėjo kuodidžiausias judėjimas už atskyrimą Suvalkijos iš Privilislio general - gubernatorystės, o tos gub. priskyrimą prie Vakarinių gub. apygardos. Ticsa, daugelis šiam judėjimui dar nepritarė ir tik todėl kad Suvalkija turėjo daugiau privilegijų (liuositybės) ir galėjo daugiau apreikšti savistovio tautiškuomo, kuomet Kauno gub. lietuviai labiau buvo suspausti ir prisidedant prie anų gubernijų tokia pat priespauda užgultų ir Suvalkiją.

Prisidėjimas Seinų vyskupo prie Varšavos su savo diocezija net, išdalies, pastato į nemalonų padėjimą vokiečius, kurie buvo jau atskyrę nuo Lenkijos ir gali jiems leisti naujų aktu atgal nepasitenkinusius lenkams gražinti Suvalkiją. Ir kokiu padėjiman pastato Lietuvių Tarybą, kuri nekviečia savųjų vyskupų savo sąstatan? O tai, dar gali bu-

ti, tame ir priežastis Karoso nukrypimo prie lenkų, kaip gali būti priežastis ėjimas lenktyne su vysk. Karevičium ant Lietuvos arkyvyskupo sosto: vienas eina su lenkų pagelba, o antiras su vokiečių ir lentyniuoja.

Ir kaip jau ten nei būtų, o vienok vysk. Karoso žygius mes nepagiriame. Dėtis su lenkais (nors dar to nereiškia Karoso prisidėjimas, bet lenkai galės nurodyti, kad Suvalkija yra lenkiškos orientacijos ir dedasi su lenkais ir argumentu tam gali patarnauti Karoso žygiai) neprivalo Karosas, bet kaip lietuvis ir lietuvių katalikų valdymierius, jis privalo skaitytis su lietuvių noru ir pildyti jų valią ir, dabar, laikytis su L. Taryba. Su kuo lietuviams dėtis, gali spręsti tik steigiamasis susirinkimas ir iš Lietuvos ribų vyskupai dėtis prie kitų valstybių nei savo valia, nei jiems to leisti niekas negali, nes tai būtų nelabu valstybei.

Taigi keistas žygis vysk. Karoso.

Kaip Iškovota S. V. Laisvė.

Amerikonų kovos istorija už savo šalies neprigulmybę yra labai idomi ir kartu pamokanti. Todel su ja turėtume mes visi, kovojant už Lietuvos Neprigulmybę, susipažinti. Čia labai suglaustoje formoje paduodu pluoštelį žinių apie amerikonių karę už savos šalies liuositybę.

Į šiaurinę Ameriką, į tuos plotus, kurie vadinasi dabar Suvienytoms valstijomis, po jų atradimo (1492), pradėjo plaukiooti iš Europos laivai, pradžioje ispanų, vėliau francuzų ir jau paskui kitų, tik su tikslu, kad pamatyti tą naują šalį ir žmones, o taipgi siųsdavo valdžios ekspedijas del patyrimo. Bevažinėjant vienai ekspedijai po kitos pamažu prasidėjo pirklyba, o vėliau, apsižiurėję europiečiai, pradėjo pasilikti tai ilgesniam, tai trumpesniam laikui. Tik apie šešiolikto amžiaus antrą pusę prasidėjo kolonizacija ir pirmos sodybos buvo uždėtos šioje šalyje francuzų ir ispanų. Nuo 1584 metų jau ir Anglija, pasisavinus gabalą žemės (kur dabar Karolinos valstija), taip-pat pradėjo kolonizaciją, vis plačiau savo kolonijas praplėsdama į rytus ir šiaurę.

Kaip šioje šalyje gyvenosi to laiko kolonistams, mes čia neminėsim. Iš to reikia suprasti, kad ši šalis buvo gana priimni, kad čia pasilikdavo atkeliavę su didžiu džiaugsmu ir jau pabaigoje septyniolikto amžiaus, plote tarpe Floridos ir upės Šv. Lauryno, susidarė 13 Anglijos kolonijų ir kiekvienoje tuomet jau buvo nemažiau 10,000 baltų gyventojų (prie jų buvo juodu, atvežtų iš

Afrikos, kaipo vergų).

Šalyje jų buvo francuzų ir ispanų kolonijos ir anglai su jomis vesdavo nuolatines kares.

Apsigynimui ir karių vedimui anglų kolonijos turėjo savo miliciją. Kovojant nuolatos su francuzais, ypatingai rytinės dalies kolonistai, išmoko guodoti ginkluotą pajiegas, jas gana didelės palaikė ir kartu ačiu atstumui metropolijos, priparato lyg prie savistovumo.

Tuom laiku Anglija stengėsi kiek įgalėdama išnaudoti savo kolonijas ir jas apdėdavo labai sunkiais mokesčiais, nedaleido kolonijoms pramonę plėtoti, o tik jos galėjo produkuoti žalią medžiagą, kurią vežė vėlagi į Angliją. Iš Anglijos gavo kolonijos visus apdirbtus produktus, už kuriuos reikėjo mokėti gana brangiai. Tokiu budu Anglija išnaudojo kuobaisiausia savus kolonistus.

Priespauda apdėtų mokesčių, suvaržymai pramonės ir pirklybos, išsūkė pirmus bruzdėjimus tarpe Amerikos kolonistų prieš valdžią. Pradžioje judėjimas turėjo tik grynai ekonominę pobudį ir mažai kas galvojo apie neprigulmybės reikalingumą šaliai. Bet pastangos anglų valdžios tik čiupti kuodaugiausia kolonijas privedė žmones prie to, kad sukilo ir pareikalavo savistovio gyvenimo. Anglų pirklių ir valdininkų elgimasis šioje šalyje (o jie jau tēsi pilnais šeiminkais, nes jiems visos pramonės ir k. istaigos, geležinkeliai ir t. p. priklausė, o kitiems nebuvo galima užimti valdininko vietos ir užsiimti pramone, pirklyba, etc., nes sun-

kus mokesčiai sugniuždavo ir niekas neišlaikydavo) buvo žiaurus; taipgi privilegijuotų kolonistų elgimasis žmones baisiai erzino.

Anglija tuomet buvo nualsinta karių ir turėjo tuščią pinigyną, tai jos tikslas buvo, kad jį pripildyti iš Amerikos kolonijų ir šalyje prie mokamų gana didelių mokesčių, vėl uždėjo naujus t. v. rinklavos markes ir jomis buvo apdėti visi pirklybiniai ir civiliai dokumentai ir kartu dar atsiuntė į šią šalį apie 10,000 kareivių, kuriuos užlaikyti vertė kolonistus.

Tas kolonistams nepatiko ir jie prieš naujus mokesčius sukilo. Spaudoje prasiidėjo atvirai išreikšti nepasitenkinimą valdžia, susirin kimuose protestuoti ir visur svarstė naujų mokesčių klausimą ir kaip jų atsikratyti. Jau 1765 m. New Yorke susirinkęs kongresas sustatė ir priėmė protestą prieš "markių aktą". Tai nors buvo ištikimybės parašytas dokumentas, bet jame buvo galima rasti ir grasinimų, bet anglų valdžia to nepermatė.

Vienok tą "markių aktą" atmainė Anglijos parlamentas, užreikšdamas, kad jis ir toliau rašys įstatymus kolonijoms ir duos paliėpimus visose šakose kolonijų gyvenimo. Ir jau po dviejų metų Anglija vėl uždėjo mui tą ant įvežamo į kolonijas stiklo, švino, popieros, arbatos, dažų ir k. Vėla pasipykė kolonistų protestai. Bet Anglijos valdžia šiuom kart manė esanti gana stipri, kad sulaikyti prasidėjusi judėjimą ir gubernatoriams savo įsakė, kad legistaturoms (kolonijų) pasipriešinus, jie jas paleistų. Ir šitą įsakymą kolonistai atsakė užpuolimu ant Anglijos karinių laivų, kurie užimti buvo Amerikos pakraščiuose sekimu kontrabandos, o legistaturos atsiskakė klausyti gubernatorių įsakymų. 1774 m. Philadelphijoje įvyko nelegalis kongresas, kuriame dalyvavo atstovai nuo dvylikos kolonijų. Atstovai buvo rinkti nuo kolonijų legistaturų.

Tame suvažiavime dalyvavo tarpe kitų žymių veikėjų Jurgis Washingtonas, broliai Adam'sai ir jie visi išdirbo į Anglijos karalių peticiją, kurioje pripažinosąręši tarpe Anglijos ir jos kolonijų, bet reikalavo panaikinti visų varžančių įstatymų ir muitų ir pagrasi-no, kad neišpildžius, tuos reikalavimus, bus pertraukta pirklyba su Anglija. Anglija šitojo reikalavimo nemanė išpildyti ir atsakė paskelbdama Massachusetts valstiją ant karės stovio.

(Bus daugiau).

"Sandaroje" paminėta, kad laike Dr. Šliupo prakalbu So. Bostone aukojo \$1.00 p. J. Žong, o turi būti p. J. Žalis. Prie smulkių aukų buvo priskaityta \$1.00, kurį aukavo p. K. Westfield'as.

E. Breško-Breškovskaja.

Laisvų Piliečių Pareigos.

Vertė K. Norkus-Narkevičius.

"Per kovą įgysi tu savo teises".

Nuo Vertėjo: — Rusijos revoliucijos bobutė, Ekaterina Breško - Breškovskaja, šią knygėlę iš pasikalbėjimų apie žemę ir valią, parašė 1917 metuose, kuomet po carizmo nuvertimo visoj Rusijoje siautė intriginė naminės karės audra. Šią knygėlę rašydama Rusijos revoliucijos motina turėjo 74-rius metus amžiaus. Didesnę pusę savo gyvenimo ji kenkė cariško režimo persekiojimus ir kankinosi Sibiro ištrėmimo. Populiariai parašytoje savo knygutėje ji nuoširdžiai kviečia Rusijos liaudį protingai naudotis revoliucijos laimėjimais nealinti šalies, rimtai organizuotis, tapti blaiviais švieties ir mokinties. Breško-Breškovskaja nurodo, kad žmonės turintieji pretenzijas daryti reformas valstybėje užmiršta pirmiausia patys savyje padaryti reformas.

Kiekvienas lietuvis yra dalele Lietuvos visuomenės, tos visuomenės, kuriai jau reikia pradėti ir kuriai prišieis atstatyti nuvargintą ir sunaikintą mūsų tėvynę - Lietuvą. Mums ten reikės tvarkos ir įstatymų. Mums reikia žinot savo, kaip Lietuvos piliečių, pareigas. Del to, kiekvienam lietuviui reikia įsidėmėti šioje knygutėje mokiami dalykai.

***

Isteigiamais Susirinkimais išduoda įstatymus, ant kurių ilgas metus stovės visas valstybinis gyvenimas. Jis išduos vyriausius, pamatinius įstatymus: a) apie žemę, apie visų piliečių, gyvenančių Rusijos valstybėje lygybę, apie visas laisves ir pareigas visų gyventojų. Šiais darbais užsiims gyventojų išrinkti atstovai kurie savo nuosprendžius parems įstatymais.

Bet Isteigiamasai Susirinkimas negalės užsiimti tais klausimais, kas liečia kasdieninio mūsų gyvenimo, klausimo mūsų asmenišką elgimosi, mūsų šeimyninės ir visuomeninės doros, mūsų nuolatiniais susinešėjimais su kaimynais tolimesniais kaimais ir apilinkėmis.

Visiems šiems dalykams įstatymų neparašys, visa tai kiekvienas mes turime žinoti ir suprasti, ir patys turime atsakyti už savo asmeninius pasielgimus. Žmogus privalo taip užsilaikyti, kad jo pasielgimai ir visas jo veikimas niekam jokios bėdies neneštų, kad, atpenč, jis gyventų taip teisingai kitiems gero velindamas, idant jis galėtų būti pavyzdžiu kitiems, o ypačiai jaunuomenėi. Jaunuomenė visame seka vyresniuosius, ir nuo pat mažens vaikai tēmija, kaip gyvena tėvai ir

motinos, ir paskui ima iš jų pavyzdžius arba teisinasi jais. Gyventi ištikimai ir teisingai yra ne tik gera, bet ir butina. Tik ištikimai ir protingai gyvendami žmonės sugebės pasinaudoti ir įvesti gyvenimam tuos gerus įstatymus, kokius visiems išduos Isteigiamasis Susirinkimas.

Pavyzdžiui: išduos Demokratinės Respublikos įstatymus, reiškia, kad be liaudies valios niekas neturėtų teisės išdavinėti naujus įstatymus, ir kad visus valstybės, gubernijos, pavieto, arba kaimo valdymo reikalus vestų tikta žmonių — liaudies išrinktieji. Tai yra teisingi įstatymai, bet jie žmonėms nauda tik tuomet atneš, kuomet rinkikai ir išrinktieji arba jų įgaliotiniai bus protingi, teisingi ir turintieji gabumą reikalų vedime žmonės.

Taipgi žemės įstatymai. Perėjimas visos žemės dirbančiųjų žmonių naudojimam — labai geri įstatymai, visiems naudingi; jie gali patenkinti visus gyventojų reikalavimus ir padaryti visą šalį turtinga ir apšviesta. Bet visa tai bus tik tuomet, jeigu žmonės sugebės be barnių ir kuonoteisingiausiai, skaitydamiesi su sąžine ir tiesomis taip suderinti dalykus, kad visi žmonės galėtų naudotis gyvenimo gerybėmis ir kad nebutų skriaudžiamų ir išnaudojamų. Apat to reikalinga, kad mes mokėtume užlaikyti ir pagerinti žemę su jos turtais kitoms kartoms, kartoms vaikų, anukų, praanukų. Šiam dideliui ir prakilniam darbu reikalinga ne vien išvermė, apsižiūrėjimas ir teisingumas, bet dar ir apmąstymas ir mokėjimas žeme taip naudotis, idant daugint jos produktyvumą, atsižvelgiant į priaugančią kartą. To dasiekimui reikalinga gera, mokslinė žinija.

Paimkime dar įstatymus apie "teisių lygybę", t. y. įstatymus apie tai, kad visi žmonės įvairių tautų ir tikybų, moteris ir vyrai, gyvenantieji po vienodais įstatymais, atsineštų vieni linkui kitų lygiai, gyventų kaip kaimynai, ne skriausdami, bet gelbėdami vieni kitiems. Taip gyventi mums liepia Kristaus mokslas, taip gyventi mums liepia sąžinė ir mūsų protas, del to kad tik santaikoj gyvendami žmonės gali ramiai ir plačiai naudotis vertybe ir savo darbu nelaukiant nė keršto, nė užpuolimo.

Taip ir visame: kokius įstatymus nepaimsi, jie butinai reikalauja iš žmonių proto, sąžinės ir žinijos. Be šių trijų dalykų negalima išpildyti pačių geriausių įs-

tatymų. Net taip išeina: kuo geresni įstatymai, tuo daugiau gerų įpatybių jie nuo žmogaus reikalauja.

Tegul žmogus nē nesako, kad jam nēra iš kur paimti tas ypatybes. Nuo Dievo kiekvienam žmogui yra duota ne tikta gyvybė, bet ir protas ir sąžinė.

Ir visa bėda tame, kad žmogus nenori kreipties prie jų patarimo jieškodamas, o klauso vien to ką jam sako egoistiški geiduliai: pragabumas, pavydumas, neapykanta, savymeilė ir kitokios jo niekšybės. Ir jeigu iš mažens duoti valią bjauriems geiduliams, jeigu ir jaunystėje nematyti apie save nieko geresnio, žmogus išpalengvo auklėja savyje blogus papročius, blėdingus jausmus ir mintis.

Šią visą kalbą, brangus laisvos Rusijos piliečiai, aš vedu štai prie ko: įstatymai yra vienas dalykas, o geras ar blogas išauklėjimas, — kitas dalykas! Įstatymus rašys jusų išrinktieji, su jusų sutikimu, o pildysite tuos įstatymus jūs patys, pagal savo proto ir sąžinės paliepiamą.

Įstatymai jums pasakys: Piliečiai, štai jums Laisvė, Teisės ir Žemė, o gyventi pagal šią valią, su teisėmis ir naudodamiesi žeme, gyvenkite jūs patys, piliečiai! Ir nuo jus priklausys geras ar blogas naudojimas pateiktomis jums galimybėmis.

Kaip tat dabar pasielgti? Visiems yra žinoma, kad laike carų viešpatavimo nieko gero žmonės nebuvo mokėdami, ir jokių gerų pavyzdžių liaudis iš savo viršininkų nematė. Taipgi yra žinoma, kad žmonės ir ant to senai skundėsi, jogei juos laiko tamsybėje, kaip kad kokius vergus, kad ji auklėj ne kaipo žmogų, bet kaipo darbinį, negalintį kalbėti, keturkojį. Liaudis tai suprato, apgailėstavo ir vis laukė šviesios dieneles, kuomet ir ant jos gatvės bus šventė, nukris nuo rankų ir kojų carais užkalti retežiai, praregės tamsiosios akys, ir galvoje mintis be baimės tvers naujas, prakilnias idėjas. Žmonės laukė ilgai dejuodami ir verkdami; sulaukė ir išėjo į Dievo pasaulį, laisvi pilnateisiai, niekuo neprispausti! Tokia laimė retai kam pasitaiko, ir visos kitos tautos žiuri, stebisi ir sako: kaip-gi dabar pasirodys liuosa, ir laisva Rusijos liaudis!

Toliau bus).

SIS-TAS IS MOTERŲ JUDĖJIMO.

Lietuvių Moterų Progresyvio Susivienijimo suvažiavimas įvyks spalio 4 ir 5 d., 1918 m. Philadelphiaje, Pa.

L. M. Pr. susivienijimo Centro sekretorė, ragindama rengtis prie suvažiavimo sako, kad pirmas suvažiavimas (o dar bus antras iš eilės) atnešs daug naudos "Tuomet turėjom 28 kp., dabar jau turime 60 kp., o ką jau kalbėt apie narių skaitliaus pakilimą".

"Moterų Balso" No. 6 paduo-

dama ištrauka ir, kaip sako recenzantas Burdingonas, turinį Lvovo (Lenkijoje) moterų rezolucija, kurioje lenkės moteris reikalauja lygių politinių teisių ir toji rezolucija esanti acesuota "Rady Regensynej". Mes čia ir norėtume ir mūsų moteris bū lenkių moterų reikalavimais supažinti. Štai kaip "M. B." paduoa:

"Lenkės moters sako, kad šiandien žmonija įeina į visai naują gyverimą, kad moters, kaip ir vyrai, prisiėda prie drjos palaikymo. Jos nurodo, kad moters neturi atskirų įstatų, neturi atskirų gyvenimū tikslų; jos yra dalim vicuomenės ir delto privalo naudotis visuomenės teisėmis, kokiomis naudojasi visa žmonija. Jeigu jos priverstos pildyti įstatus, tai turi buti prileistos ir daryti tuos įstatus. Joms butinai turi but suteikta politinė lygybė, tai yra, teisė balsuoti.

Jos sako, kad politinė nelygybė ardo šeimynos laimę, gyvenimo santykius.

Delto:

"Mes, motinos ir atkietojos ateinančios žmonijos gentkarčių, privalom turėti balsą ten, kur kabama apie gerovę mūsų vaikų.

"Reikalaujame moterims lygybės visų politinių teisių ir vadan gerovės žmonijos".

Toliaus jos nurodo, kad Danijos, Norvegijos ir Finlandijos moters jau turi lygias teises, delto lenkamis bus gėda, jeigu jie nepasėks tas tautas".

"DARBININKO"

RUPESTĖLIS.

"Darbininko" teisybės vainikėlį nuėmė gerb. K. Jurgeliunas, kuris, jieškodamas teisybės del šmeižimų, negalėjo niekur kitur rasti, kaip tik teisme. Suv. Valstijų teisėjas ir Jury rado, kad K. Jurgeliunas yra neteisingai šmeižiamas ir "Drb." kaltas. Ir Jury už pamynimą teisybės "Darbininkui" uždėjo bausmę užsimokėti vieną dolerį. Mat, Jury nusprendė, kad p. K. Jurgeliunas žmogus pasiturintis, biznieras, tai pinigai jam nesvarbu, bet svarbu teisybę surasti. O jie surado, kad "Darbininkas" plikas ir iš jo p. Jurgeliunas ir nuteisus užmokėti, ne ką ten gaus. Kad jury nuomonė buvo teisinga, patvirtina ir tas, kaip tas vienas doleris "Darbininkui" buvo sunku surinkti. Kad už teisybę būtų "Darb." nukentėjęs, tai gal noriai būtų by kas davęs, bet kad už melagystę nubaustas, tai niekas duoti nenori. Ir štai, nabagai "Darb." darbininkai ir davatkėlės, kurios gal ne vieną dolerį jau sudėję ant apieros "Darb.", dabar vos tik po centą išgalėjo sumokėti pabaudos atlyginimui, nes, matyt, kad turbūt, "Darbininko" kasoje nebuvo nei to dolerio apmokėti.

Bet svarbiau dar tas, kad apmokėjus vieną dolerį, kurį dejas, vos išgalėjo sudėti po centą ketas, kiek tas "Darbininkas" lios dešimtis žmonių, dar rodo, rupi tiems žmonėms, nes nebijo parodyti jo nusisimo.

Bet kaip tas doleris atsiliepė ant "Darbininko". Vos davatkos ir "D." darbininkai išteko sudėti vie ną dolerį, kaip kursas jo mortgečių kryptelėjo nelabai geron pusėn ir tuojau suuko, gelbėkite mortgečių atmokėti. Mat kaip tas tik vienas doleris o nusveria kartais tukstančius dolerius.

Ir kad taip yra, tai parodo "Darbininko" ašarojimas. Kas numeris, o verkšlena nabagėlis, to dolerio ir jam nuimto nuo galvos vainikėlio. Beverkšliant net, atsiprašant, poetus, poezija atsirado ir suplasnojo savo sparnais keturkojis Parnaso žirgelis, po "Darb." bendradarbių žirkklėmis. Neužilgo gal

W. S. S.
WAR SAVINGS STAMPS
Issued by the
UNITED STATES GOVERNMENT

Suv. Valst. valdžia išleido stampas, kurios karės galą pagreitins.
Visi pirkite tas stampas, nes patys turėsite sau pelno ir valdžiai daug pagelbėsite.
Stampas kas mėnesis pakyla vienu centu brangiau.
Jeigu dabar nusipirksite stampų už \$4.12 c. tai 1923 m. gausite \$5.00.
Jeigu dabar nusipirksite stampų už \$82.40, tai 1923 m. gausite \$100.00.
Pirkite visis stampas tuojau.
Parduoda visuose bankuose ir pachtose (post office).
Nueikite į pachtą ar banką ir klauskite pirkti.

War Savings Stamps

kitas "poetas" užgiedos ir psalmes, o gal trečias "poetukas" ir Requiem.

Pašalinietis.

Lietuviškos Dainos. Pasisekimas IV Sąsiuvinio, kurį išleido "Gabija", privertė komp. M. Petrauską leist umai ir V Sąsiuvinį. IV Sąsiuvinio buvo spauzdinta 1500 kopijų ir bėgyje 3 sąvaidių laiko nuo atspauzdinimo išparduota apie 1200 kopijų. Kas dar nori gauti IV Sąsiuvinio, tai tegul kreipiasi prie **M. Petrausko, 769 Broadway, So. Boston, Mass.** Viena knygutė lėšuoja 25 c. Už 5 dol. chorams duodamos 25 knygutės.

V Sąsiuvinys dainų spaudoje ir tuoj bus galima gauti. V-tame Sąsiuvinyje telpa 34 dainos, tai duettai, tinkanti bile balsam, o ypač tinkama vaikams, — taipgi ir vaikams seno amžiaus. Kai-na knygutės 50 c. Už 5 dol. 12 knygutė. Vaikų draugijėlės tegul pasirupina tą sąsiuvinį įgyti.

Rašykite apie tai komp. M. Petraluskui.

Laiškas iš Danijos.

Ponas Juozas Lukauskis, kuris iš So. Bostono pernai nusuntė 16 markių savo broliui belaisviui Vokietijoje, neseniai užklausė Liet. Draug. įgaliotinio p. Savickio Kopenhagoje, ar jo siųsti pinigai pasiekė jo broli. Šiomis dienomis p. Lukauskas gavo laišką nuo p. Savickio, kuris šiaip skamba:

"Kopengaga,
13 Gegužės m., 1918.
P. Juozas Lukauskis Amer.
161 W. 6th st.,
South Boston, Bass.
Gerbiamas Tamsta: —

Esame gavę žinią iš p. Bonifaco Lukauskio, belaisvio Vokietijoje, kad jis dabar yra perkeltas iš liogerio Amberg į liogerį Erlangen, Mittelfranken. Jis yra kilęs iš Kiveilių (ar Kireilių, neaiškiai parašyta) sodž., Zarėnų vals. Telšių aps. Kauno rėd. Rašo, kad yra gavęs iš brolio (turbūt Tamstos?) iš Amerikos 16 markių. Su juo susirašinėt Tamsta gali per mūsų Komite-

tą, ir-gi tarpininkaujame pašalpos teikime: Tamstai atsiuntus pinigų siųsime belaisviui maistą. Apie p. Kazį Lukauskį tuo tarpu nieko Tamstai pranešt negalime, nes tikrų žinių nar ne sulaukėm.

Su pagarba,
Jurgis Savickis,
Adresas: **Jurgis Savickis,**
BOX 214., Copenhagen,
Denmark.

Bonifacas Lukauskas pajieško savo brolio Jono Lukausko ir trijų seserų, gyvenančių Montello, Mass., ir prašo piniginės pagalbos.

"Veikia" ir "šviečia".

Pereičią nedėdėdį šv. Petro salėj, kalbėjo paskilbusis ponas Račkus. Jis niekino visus, mėtė ant žmonių (ypač ant socialistų) bjaurias dėmes. Visus apšaukė Lietuvos priešais bet tikrųjų priešų, o butent, klerikalų, tai visai neminėjo, — mat jie cacos! Pirmininkavo p. Karosas. Jis trumpai, bet storai tiek priplurzijo (anot jo paties žodžio), kad net vytės ir davatkos kaito iš gėdos. Šioje savaitėje, kalbės ponas Česnulis. Ką tai jaučia mūsų broliai klerikalai, kad taip subruzdzo "veikti".

Buves.

PILIEČIAI.

Jei jūs esate auka visokių prigavysčių arba neteisybių, tai praneškite apie tai Massachusetts Immigracijos biurui, kuris uždėtas del apsaugojimo ateivių ir nuo kurio gausite prielankų patarnavimą visi tie, kuriems stoka žinojime anglų kalbos, įstatymų ir papročių.

Massachusetts Immigracijos biuras duoda specialį patarimą iškilus ginčams kas-link neužmokėjimo algų arba kas-link neteisingo apsaugojimo darbininkų, arba kitokias darbininkų agenturų prigavystes. Taip-pat prigavystes kurios būna surištos su atstikimais kriminališkuose arba civiliuose teismuose — žemės apgavystes — apkaltinime kas-link pinigų įmokėtų bankoms del išsiuntimo giminėms į kitą šalį ir kurių negavo tie žmonės, kuriems buvo siųsti — apkaltinime kas-link pinigų padėtų į privatiškas bankas, laivakorėjų agenturų ir tt.

Perkalbėtojus duodame visiems, kurie negali susikalbėti angliškai.

Atsišaukite ypatingai arba rašykite į
Massachusetts Bureau of Immigration
Room 109, State House, Boston

Lietuviai Amerikoje.

CLEVELAND, OHIO.

Clevelando kronika.

„Zvaigždės“ saliuokėje buvo išleisti dvių valstijų kariuomenės dviejų sandariečių: Jono Plerpos ir M. Tučio. Susirinkus bureliui viengėnčių pateikta vakarienė, prie kurios trumpai kalbėjo Dr. Jonikaitis, V. Joku-bynas, J. Zemantaitis ir A. Zdanavičius. Linkėta iškeliaujan-tiems kuogeriausių pasisekimų ir laimingo sugrįžimo. Prie už-baigos abiem iškeliaujančiam i-teikta dovanos po kareivišką laikrodį.

Čia paminėti vaikinai, ypač J. Plerpa, yra rimtas tautininkas, kurio vardas, prie aukavi-mo tautiškiems reikalams, prie kiekvieno kokio nors tautišo su-rengimo ir tam panašiai, visur budavo paminėtas.

Iš Chicagos buvo čia atvygęs Dr. Jonikaitis. Kad gauti tiesas daktaravimo Ohio valstijoje, tu-rėjo vienus metus praktikuoti vietiniuose ligonbučiuose. Pa-buvęs mėnesį laiko iškeliauvo kit-ur jieskoti patogesnės vietos. Matoma, kad Clevelando „klima-tas“ netinka iš kitur atvyku-siems inteligentams. „Dirvinin-ku“ mistras, kuomet dar suteikia „grinoriaus“ vardus.

Mūs mieste gyvena keli ber-nikai prie leidžiamos „gazie-tos“ išgalvojo kokius tai „tik-rus tautininkus“, kuriuos prime-tė vidurinei sričiai ir Sandarai (pernai ta pati gazieta gyrėsi „prašalinimu savo redaktoriaus Jokubyno delto, kad tas buvo Sandaros šalininkas). Iš syk sandariečiai nesumanė kas yra tie naujai išrasti „tikri tauti-ninkai“, manyta, kad tai Ha-laburdos parapijonai, nes drau-gijų sąryšio pirmininkas susi-rinkimuose tikrino, kad tautie-tis yra tas, kurs priklauso prie parapijos. Dabar vienok paaiškė-jo, kad tais „tikrais tautininkais“ yra tai tie, kuriais vadovauja Mrs. Bartuszewicz, kuri neseniai apie tai pasigyrė vietiniame dienraštyje „The Press“.

Jos vadovaujamas yra „Dir-vos“ štabas, susidedantis iš dvi-ųjų cererių ir vieno redaktoriaus, „Maskvos universiteto studen-to“.

Aną dieną užėjus į Bartuszewicz'o štorą, radau ten visą Bartuszewiczienės štabą. Neilgai lau-kus, atėjo vaikinai kurs, kaip paskui supratau, buvo Sandaros kuopos sekretorius. Tuojau prie jo priėjo vienas iš „štabo“ vy-rukas ir ėmė kalbinėti prie ap-kalbėjimo „Sandaros“ redaktoriaus. Bet šiam ilgai nepasiro-dant su tikru reikalu, priėjo ki-tas, pusplikis žmogus, ir mikš-čiodamas ėmė peikti kandidatus į „Sandaros“ redaktorių: girdi, vienas iš jų yra piktas ant mūs, tai tas daug užkenks „viduri-nei srovei“, o kitas jau ir da-bar tai „srovei“ kenkia, nes tankiai kritikuoja mūs ir mūsų gazetą, čia tas vaikinai, kurs buvo atėjęs, lyg tyčia, pertrau-kė kalbą savo tėma: „Gal tams-ta prisirašytum prie Sandaros?“ Ir „tikrais tautininkas“ netur-ju kę daugiau sakyti, tik nu-murkė: tai... kad... uhu... gal... ir taip agitacija už gerovę San-daros ir „vidurinės srovės“ pa-sibaigė.

Vietinės tautinės draugijos ruošiasi parkviesti Dr. Šliupą su prakalba. Labai tas pageidau-jama, nes Šliupas dar Clevelan-do lietuviams yra nebuvusiu svečiu.

Kapsas.

NORWOOD, MASS.

Tautininkų pastovumas ir soci-jalistų nuomonių apsikeitimas.

Kuomet klerikalai su niekuo nepasitarę paskelbė „visuotiną Am. liet. seimą ant 13 ir 14 d. kovo, tai prasidėjo didelis tarp lietuvų bruzdėjimas del seimo ir Lietuvos reikalų. Tuomet ir vietos socialistai sušaukė mass mitingą, kuriame jie išsireiškė už šaukimą seimo, tik susitarus visoms trims srovėms apie sei-mo laiką, vietą ir uždavinius. Taipgi buvo jų pakeltas svar-bus klausimas kas link Lietu-vos laisvės. Tuomet socialistai be jokio abejojimo stovėjo (ir nubalsavo), kad Lietuva pasili-ktų po Rusiją, o tautininkai, ku-rie dalyvavo tose diskusijose laikėsi už Neprigulmingą Lietu-vą. Socialistams tas išrodė buržuazišku reikalavimu, bet birž. 2 d., buvo prakalbos lietu-vių namo ir kalbėjo „Kel.“ red. Michelsonas. Tose praklbose buvo išnešta protesto rezoliuci-ja prieš vysk. Karevičių, Bartuš-ką ir kt. (rezoliucija patalpino vietos anglų laikraštis). Ir toje rezoliucijoje užrašė, kad jie stovi už Lietuvos Neprigulmybę. Keisti žmonės.

Kovo mėnesyje smerkė tą i-dėją (Lietuvos neprigulmybės), o birž. 2 d. jau babsuoja už Li-tuvos Neprigulmybę. Keista ir-tas, kad jie kreipėsi į svetimtaučių spaudą, informuo-dami svetimtaučius apie lietu-vius ir jų troškimu, nes ku-met tautininkai tam panašius žy-gius daro, tai prie kiekvienos progos žemindavo ir stačiai sa-kydavo, kad tuščias darbas.

Patarlė sako: nesipauk į van-denį, ba reikės atsigerti. Tai tokie vietos socialistai ir tiek subrendę politikai. Reikia pažy-mėti, kad tuliems rimtesnėms tokia sviruojanti politika nepa-tinka ir todėl jie iš socialistų kuopos išstoja.

Birž. 30 d. klerikalų partija turėjo mitingą pobažnytinėje saleje. Žmonių buvo apie 120. Šis mass-mitingas buvo šaukta, kad atšaukti minėtą socialistų protesto rezoliuciją prieš vysk. Karevičių, ir tt., kuri tilpo anglų laikraštyje. Mitinge klebonas perskaitė jo pagaminatą atšauki-mą ir tą atšaukimą susirinku-siejį priėmė ir nutarė patalpy-ti tan pačian anglų laikraštini, kur tilpo socialistų rezoliucija. Klebono atšaukime teisinga vysk. Karevičius, Bartuška, ir visa klerikalų partija, ir labai nedai-lioje šviesoje perstato lietuvius socialistus. Jeigu tas atšauki-mas ištiesai tilps anglų laikraš-tyje, tai anglai gaus tokį įspūdį, kad lietuviai socialistai yra didžiausi šios šalies priešai.

Kodėl klebonas pamiršo, kad tuomi nekiek Lietuvai nebus geriau ir kad tuomi dar neištei-sins savo vysk. Karevičiaus ir kunigo Bartuškos ir kt. žygių, nes jie gerai žinomi amerikona-mas.

Zanavykas.

CLIFFSIDE, N. J.

Del mūs prakalbų.

ALTS. 45 kp. turėjo prakal-bas, kurios jau buvo „Sandar-roje“ aprašytos. Ir tos prakal-bos labai nepatiko „Laisvės“ ko-respondentui. Jiems, mat, kad ne jukeliškai kalbėjo, tai ir pa-tikti negalėjo. Vienok patinka ar nepatinka, bet pačiam aprašyto-jui reikia buti bent kiek teisin-gesniams.

Tiek atsakoma socialistų ko-respondentams.

Vienok reikia čia ir priežastis nupiešti. Mat, socialistams to-del nepatinka Vitaitis ir sanda-

riečių prakalbos, kad jos buvo rimtos ir jos sukėlė daug min-čių tarpe žmonių ir patiko. Tad rašosi ir daug prie Sandaros. Tai matydami socialistai iš „Laisvės“, ir jos kor., kurie visų neapkenčia išėmus save vieną, parodė savo gyli ir mums.

Sandara mūsų vis auga. Dar-buotis pradėsime daugiau, tai tikime ir naudos bus dar dau-giau.

Butų gera, kad sandariečiai parengtų dar vėla prakalbų ir stengtųsi kuogreičiausia sutvir-tinti kuopą. Valio sandariečiai!

K. J. A.

LAWRENCE, MASS.

Nauji kareiviai.

Liepos 8 d. išvežs iš Lawren-ce 87 akrevius į Fort Slocum, N. Y. Iš paskelbtų pavardžių matosi šie lietuviai: 1) Jonas Mi-kelionis, 230 Chestnut st., 2) Juozas Ploudinis, 23 Bruce st., 3) Jonas Juodelis, 29 Willow st.

Nuo birž. 26 d. pas mus pra-dėjo medžioti „slackerius“. Su-gavo apie 40 lietuvų, kiek ma-žiaus lenkų, rusų, italų, arme-nų, graikų. Sugaudytųjų lietu-vių didžiuma, tai vis iš kitur at-važiavę: tai iš Pannsyvanijos, Maine, Connecticut, etc. Ir di-desnė pusė vedusių, po registra-cijai ir neišpildžiusieji „Questio-nnaire“. Visi išvežti į camp'e Devens, Ayer, Mass ir paskirti prie karininkų. Kiek teko matyti ir patirti tuos slackerius, tai visi nepiliečiai ir suklaidinti tu-lų laikraščiu ir žmonių kalbų. Dabar gailisi. M. B.

SO. OMAHA, NEBR.

Šis-tas ir liet. kar. išleistuvės.

Iš vietos d-jų esame sudarę taip vadinamą d-jų sąryšį. Nuo kiekvienos d-jos į sąryšį įeina po 2—3 atstovus. Sąryšis be-kių dalykų rupinasi, dar ir tuo, kad neįvyktų vienu vakaru kelių d-jų parengimai. Mat pa-rengis kelis vakarus kartu, tai visi turime nuostolių, o dabar to išvengiama.

Birž. 20 d. buvo delegatų su-sirinkimas apkalbėjimui parengi mo parodos liepos 4 d. Tą vaka-rą užmanyta parengti išleistu-vas išeinantiems į kariuomenę mūs broliams. Norint delegatai susiję įvairių pažiūrų, katalikų, tautininkų ir socialistų — bet visi, kaip vienas pritarė. Va-karienei parengti parinkta Ona Zalpienė ir V. Poškienė. Jos su-rinko nuo biznierių valgių, pini-gų. Biznieriai gausiai aukavo.

Taipgi į vakarą buvo užkvie-stas ir kn. A. Tamolinas ir jis dar bažnyčioje paragino visus lietuvius susirinkti ir išleisti sa-vus brolius karininkus.

Išleistuvės buvo birž. 23 d. Žmonių susirinko neperdaug. Vakaro vedėju buvo J. Juvikas, kuris atverdamas programą pa-sakė, tikslą išleistuvė. Po jo kalbėjo kun. Tamolinas. Jis nu-rūdė, kad daug Lietuva nuken-tėjo nuo vokiečio ir kad užimta, tai jai išliuosuoti eina mūsų vy-rai. Po jo sudainavo merginos keliolika dainų ir buvo deklama-cijų. Buvo vaikrienė ir žaidi-mai.

Laike vakarienės buvo kalbų. Kalbėjo keletas. Merginos pri-segė kiekvienam kareiviui po gyvą gelutę. Birž. 28 d. pašau-ti į kariuomenę šie lietuviai:

1) Valteris Zaunis, 2) Liud-vikas Danauskas, 3) Petras Lu-kauskas, 4) Pranas Danauskas, 5) Motiejus Varsackas, 6) Wil-liam Bepirštis, 7) Karolis Ver-beckis, 8) Aleksa Kaminskas, 9) M. Bartuševičius, 10) Stepas Šimkevičius, 11) Juozas Poš-kus, 12) G. Tarbauskis, 13) Pranas Ceprečka, 14) William Karvelis, 15) Stanislovas Kuš-teika, 16) S. Matulis, 17) P. Gri-nius, 18) A. Grinius, 19) Mart. Krikščiuonas, 20) S. Lepskis.

Pirmiau iš So. Omahos išėjo 40 lietuvų kareivių ir dar kun. J. Jonaitis (kaplanu), taigi, iš-viso mes esame išleidę į kariu-menę 61 vyrą lietuvi. A. A. Ž.

T.M.D. Reikalai.

DEL TMD. SEIMO NUTARIMŲ

Jau buvo rašyta, kad pasta-rasis TMD. seimas neatsižvelgė į labą organizacijos ir padaręs daug tokių nutarimų, kurie or-ganizaciją silpnins. Beto valdy-bą išrinko tokią, del kurios ne-bus patenkinti nei dalis tauti-ninkų nei kitos srovės.

Čia aš ir norėčiau pabrėžti svarbesnius nutarimus, ku-rie butų reikalas atmainyti:

1) Knygų kėlimas iš Chica-gos į „V. Liet.“ ofisą arba į Bro-oklyną, ko labai nori brooklinie-čiai. Mat jų nuomone yra, kad viso pasaulio centras yra New Yorkas, tai ten ir TMD. knygos turi stovėti. Kiti prirodinėjo (Seime), kad po karės reikės ga-benti tos knygos į Lietuvą, tai vežs per Brooklyną arba New Yorką ir t. p. Ir visai jie ne-atsižvelgė nei vienas į tai, kad pervežimas knygų kaštuos apie 700 dolerių (pagal chicagiečių apskaitymą). Tai suma, kuri TMD. išmest yra perdidelė.

2) Moksleiviams nuskyrimas 25 nuos nuo parduotų knygų. Šitas sumanymas buvo svarsto-mas pradžioje ir jam priešinos tik vienas J. Strimaitis ir ginči-nos su Norkum, bet jo pasiprie-šinimas šiam sumanymui buvo matyti, tik greičiau pervarė, nes buvo tokia opinija, susiri-nkimo, kam J. Strimaitis priešis, tai turi butinai pereit. Šis nutarimas labai pavojingas or-ganizacijai, nes knygos 25met butų atiduodamos tik už 25%.

3) Nuskyrimas algos tik du urėdu sujungus (knygiaus ir sekretoriaus) \$500.00 yra per-didelis. (P. Norkus inėšė \$600.00). N. Anglijos inėšime buvo (jo nebuvo priduta ir svarsty-ta), kad sujungus knygiaus, sek-retorių (finansų ir užrašų), re-daktorių ir Apšvietos Komisijos ir organizatoriaus darbus, skirti algą nors lig \$1200.00 dol. Tokis žmogus turėtų atlikti visą literatinį darbą ir jie turėjo sa-menyje, kad tik tokiam žmogui atsiradus but galima ir algą du-ti. Beto, dabartinis sekretorius nei redaktoriaus darbo, nei lite-ratiškojo negali atlikti, tai ir alga tokiam negali but mokama; o kur darbas organizatoriaus, agitatoriaus ir t. p.?

3) Nuskyrimas vieno dolerio mokesties metams ir-gi neką ger-o duos, ypač delto, kad tos kuopos, kurios reikalavo referendumo, taip-gi kaikiurios jų ir mo-kestį sutiko pakelti (jū buvo ma-žai), bet suvažiavimas jų pra-šymo (referendumo neįvedė, o jo reikalavo suvirš 10 kp.) neišpildžius, reikia abejoti, ar jos noriai pritaras mokesčio kėlimui.

5) Beto skyrimas revizorių iš Brooklyn'o apeliinkės ir artimų draugų kasininko ir sekreto-riaus taipgi atsilieps, nes perei-tą revizija, kuri nebe viską už-gyrė, nelabai patenkino kai-ku-riuos seimo delegatus. Ji išrodė susidedanti iš perartimų bi-čiuolių.

Gal kas patėmys daugiau klai-dų, aš tik tąs. Ar aš nušvie-čiau jas gerai, tespręskaityto-jai. Aš patarčiau atitaisyti šias klaidas.

Visų pirma reiktų, kad knygas paliktų Chicagoje, 2) kad nuskirtų pirm. gerb. Dr. A. Zimontas knygių ir sekreto-rių Chicagoje, o jeigu Pauza ne-norėtų užleisti, tai perskirti vie-tas. 3) kad atmainytų del moks-leivių fondo nuskirtą nuosimtį. 4) kad pakėlimo mokesčių patik-rintų referendumu per visas kuopas. ir jeigu jį atmestų, tai tuomet skaitysis atmestu lig se-

kančio seimo. Šitos reformos butinai reika-lingos ir be jų mūs organizacija negalės gerai gyvuoti.

Buvęs Seime.

P. S. Nuo „Sand.“ Red.: Mums išrodo, kad „Buvusio Sei-me“ gana rimta nuomonė. Ypač ji brangintina dabar, kada vien-balsiai išrinktas prezidentu ger-biamas Dr. A. Zimontas, mum-teko girdėti, rezignuoja, jeigu nebus padaryta atmainių. Mes sakytume, kad p. Pauza rezignuo-tų ir prezidentas su valdyba nuskirtų knygių ir sekretorių Chicagoje, o kitus nutarimus at-mainytų ligi sekančio seimo re-ferendumo pagelba.

PROTESTAS.

Augščiau dedame straipsnį p. Seime Buvusio, o čion kaip tik ir jau vienos kuopos protestas ten-ka patalpinti. N. Anglijos san-dariečių tarpe ir-gi eina ne ma-žas judėjimas arba visai kiti numojo ranka į TMD. Mes ra-gintume visus dalyką pataisyti ir dirbti kiek įgalima. Jeigu mes neveiksime, tai ne to burio žmo-nių nukentės interesai, bet visos Lietuvos, o mes, broliai, vis-gi Lietuvą daugiau mylime ir jos kultūrinėms reikalams neduo-sime nukentėti. Tad nenusiminki-me.

Protestai labai gerai, kad siunčiami, nes jie parodys tiems žmonėms, kad nariai daugiau brangina TMD. negu jos vada. Ir nuo protestų mes nesulaikome, bet jie turi but siunčiami TMD. Centro Valdybai (kartu ir kitiems laikraščiams), bet jeigu mes protestuojame, tai ir dirb-kime, nes dirbdami klaidas ati-taisytime. TMD. dabar labiau-siai reikalinga į darbą paleisti, negu kada pirma.

Čia dedame baltimoriečių pro-testą:

BALTIMORE, MD.

TMD. 11-ta kp. laikytame su-sirinkime birž. 25-tą dieną, š. m. plačiai apkalbėję pereito seimo nutarimus (Philadelphijos sei-mo) radome juos griežtai prie-šingus TMD. gerovei.

Labiausiai iš jų kenkiantis TMD. gerovei, tai perkėlimas knygu iš Chicagos į Brooklyn'ą. Kadangi tas perkėlimas kny-gų neduos jokios naudos TMD. o reikės išmesti kelis šimtus do-lerių ir mes radome reikalingu knygas palikti ant vietos Chica-goje to, kol TMD. įsisteigs pas-tovią vietą, kaip jau turi SLA. ir ALTS.

TMD. 11-tos kp. valdyba: J. Bajoras, pirm. S. Urlakis, kasin ir sekret. Jonas Alyta, sekret.

LIETUVIŲ BIURAS KOPEN-HAGOJE BELAISVIAMS ŠELPTI.

Kas tokie Belaisviai?

Gan daug rašoma Amerikoje apie mūs belaisvius esančius „Lietuvoje, šveicarijoje, Rusio-je“... ir dar kažin kur, bei pra-soma nurodyti belaisviai „su šeimynomis“ idant juos susėl-pus. Iš to visako aišku, jog ne-kiek tenuvokiama apie mūs be-laisvius ir dažnai juos supainio-jama su tremtiniais Rusijoje, su likusiais Lietuvoje.

Belaisvių lietuvių esama dvi-jų rūšių: karės belaisvių, buvu-šiu karininkų Rusijos armijoje ir laike mušio, dažnai sužeistų, patekusių į nelaisvę pas vokie-čius ir-civilių arba ramiųjų. Vai-kus neleidžiant į vokišką šules Lietuvijoje, vokiečiams įtarus ru-sų šnipu ar parsirėdžiusio ka-reivio esant lietuvis areštuoja-mas genamas gėlmėn Vokietijos ir laikomas kaipo civils belaisvis o dažniausia suimama nežinia už ką, nes nelaisvėje esama visiškai pasenėjusių nebilių etc.

Iš viso lietuvių nelaisvėje esa-ma apie 15—20 tukstančių. Nuo

lat kilnojant iš vietos vieton, at-leidžiant „namon“ — Rusijon, naujiems pribunant, pastovus skaičius negal but paduotas.

Kur ir kaip gyvena lietuviai belaisviai?

Daugiausia lietuvių belais-vių gyvenama Vokietijoje, ir Austrijoje (Bulgarijoje ir Tur-kiujoje susekti nepavyko). Tik-ros džiovos išvengus, nuo ba-do nemirus, daugelio belaisvių pagėgama, dirbant laukų darbus ties Lietuva-Lietuvon, ties O-landija Olandijon, Rotterda-man, kame dabar esama po ru-sų konsulo „globa“ virš 60 lietu-vių. Neutralių šalių karšinama svetimųjų kariaujančių šalių be laisviai. Tat Danijoj apie 20 li-tuvių prisiglausta gretomis.

Nelaisvėje belaisviai gyvena arba sustatytose lentų šetrose, arba tvirtovėse, esama ir specia-lių logerių „mirštamųjų“ (pav. mirštamieji džiova log., Sprot-tau kame esama nemaža ir lietu-vių). Nuolat tysant ankštose grį-čiose, nuolat matant vis tą patį draugo veidą, daėda tą pati grį-čia, draugo veidas ir viskas ap-likui. Kalėjimose mūs biblijos galima pasiskaityti, o čia ir to nesulauksi, Taip nervali suirsta, jog bijoma pažvelgti per langą. Daugelio sergama nervais, širdi-mi. Teatrų, pramoga esti atne-gams kasdien vokiečių iškoštos politikos buletinas. Naujas vaiz-dų pasaulis. Nagrinėjama, skai-toma žinia ir tik ilgiau, tik ilgiau tvirtų tasci įstabusai pasaulis, nesumuskus lėtargo miegan.

Vokiečių belaisviams duoda-mi pietūs arba ta priemonė, kaip svetimos šalies žmonių gyvais išliktų atrodo, šitai: išrjto vi-sai dienai 250 gf. duonos, kavos-vandenio puodukas, pietums lėkš-tė sriubos, vakare sriuba. Per iškilmes — silkė. „Nors kartą so-čiai pavalgyti, o paskui galima butų ir mirti“ — šiepė vienas žo-maitis, iš nelaisvės ištrukęs.

Koku budu reikia ir galima gelbėti mūs belaisvius?

Vokiečių maistu penimas nei sveikas, nei gyvas neliksi. Ku-riame logeryje esama belgų, francuzų, anglų — dar lietu-viams lengviaus: išplovus skalbi-nius, patarnavus, gaunama bisk-vitas, plūtgalis, spirgis. Tųjų anglų ištis esama turtingų — karalių: visumet jie turi biskvi-tų, dešrų, muilo ir tabako. Ka-raliai. Rusai užvis blogiau gy-venantieji priversti knaisqlotis atmatų duobėse, kaulą bulvę, konservų likučių kad suradus. Vokiečių dažnai statoma sargy-ba, kad atgynus.

Didesniuose lietuvių gyvena-muose logeriuose veik visur tu-rima savų komitetų. Nuolat mė-ginant su belaisviais lietuviškai susirašyti, daug vargo turėta. susirašyti. Nors ir paskelbta Lie-tuvos nepriklausomybė, nors Vilniuje ir susitvėrė komitetas pabėgėliams ir belaisviams sutik-ti, kad ir paliuosuojama civilių belaisvių dalį, visa dauguma dar negreit namučius pamatys. Rei-kia tikrai pagelbėti, idant savės butume verti ir prieš kitus ne-bežemintume ir pavydu nedegtu-me. Neturint pastovios organi-zacijos, Amerikoje tikslis pagelba-nemanoma. Reikia pirmiausia pateikti maisto, paskui knygu ir paskučiausia apvalko, avalinės. Yra jau susitvėrėi Amerikoje kareiviams šelpti draugija. Ne-kalbant apie tai, kad greitu lai-ku pradės nelaisvėje atsirasti ir iš Amerikos lietuvių, pajęgtų ši draugija išplėsti savo darbą ir visus belaisvius šelptiš Mano bu-vo kreiptasi į visus tris fondus kablegramomis, vargą nurodant, nors dar ir neatsakya, bet ti-kimasi a tsilieps.

Iš Kopenhagos visokio maisto pasiųsti dar galima. Tautiečiai, neužmirškite, jog vienintelė ša-

lis, iš kur maistas dar pasiunčiamas, tai Danija (nebeparsigabensi gi maisto iš Amerikos!). Kiek tik suaukaujama pinigų, visiems belaisviams siunčiama maistas. Paprastas siuntinys: 6 svarai duonos, lašinių, dėžė pieno ir mūilas. Tas išneša 4-5 kr. (pusantro dol.). Dabartiniu laiku te galima maisto pasiūsti silpniesiems 3,000 žmonių po vieną siuntinį į 1 ar 2 mėnesius. Gi reiktų liogeriuose (ne ant darbų) esantiems, silpniesiems apie 7,000 ir kas mėnuo po du siuntinius. Tai jau būtų normalė pagelba.

Kopenhagan atvykus kaippo lietuvių ingalietiniui, tarp kitų darbų (danų informavimą apie Lietuvą) atspėjus, jog belaisvių padėjimas užvis sunkiausias, sutvėrus belaisviams šelpti įstaiga, jai vis plačiau prijauciant ir belaisviams vis daugiau atsikreipiant, tvirtai tikimasi, jog tikslas visiems maisto patiekti išsipildys.

Nelaisvė yra sukensnė už kalėjimą. Lai paskutiniu bent valandoj lengviau atsiduksi žmonės, pagelbą nuo savųjų išvydę. L. C. Kom. Igaliot. Kopenhagoj Jurgis Savickis.

Adresas:
Litausk Komite, BOX 214
Copenhagen, Denmark.

DR. ŠLIUPAS RAŠO APIE LIETUVĄ.

kaip von Kopp ir Henkel savo (Tąsa nuo 2-ro pusl.). mis rankomis nužadė latvių revoliucionierių Rolzv. (Pespauzdinta laikraštyje "La Libre Pensee, No. 27, 1916).

"Taip tai pasireimiant kelias paveikslėliais išrodo kitas pareigų pildymas. Na, o šitų žmonių atstovybė turinti būti Latvijos liaudies balsu!

"Leidimuose kunigų krautuvės "Vorwaerts", Berlyne, 1914 m. išėjo brėšura "Das Zarenreich" (rinkinyje "Machle des Weltkrieges"), kurioje ant p. 18 štai kas parašyta apie baronus:

"Kur tik carizmas turi atlikti ypatingai purviną ir niekšišką darbą, kur einasi barbariškais įrankiais svetimas tautos pamautgi, ar revoliucioninius judėjimus kraujuse užkreškinti, ten carizmo bernais išplaukia žmonės su vokiškoms pavardėmis, kaip Wittgenstein, Diebitsch, Tollaben, Silder-Sulder, Kaulbars, Berningsen, Berg, Frederichs, Osten-Sacken, Plehwe, Hartwig, Rennenkamp ir tt."

"Nūgi, kadangi — garbės policistai pasakys: deja — carizmas Rusijoje nebegyvas yra, tai junkeriai teisingai prisibijo, kad laisva Latvija laisvoje Rusijoje rebeigus "gerai užtikrintas tiesas" junkerių; todėl jie ieškosi prisidėjimo prie kitos autokratijos.

"Su baronais eina — jeigu galima įtikėti vokiškiems pranešimams — vokiškoji Pabaltijos miesčiojia, beje daugy-daugiausiai 3—4% visų gyventojų. Latviai-gi nenori nei nereikalauja vokiško "išliuovimo".

Apie Rusijos padėjimą.

Taip tad p. Leepinis dar vis tebešneka apie Laisvą Latviją Laisvoje Rusijoje, nors laisvoji Rusija pasidariusi yra antru veidu Ivanovo Gresmiojo valtybės. Tuli gal-but mano, kad tai — tik-tai laikinas, revoliucijinis upas apsirėškia, nelaimingoje, carų nujo lytoje šalyje; bet aš tikrinu, kad ne. Ten apsirėškia dvasė barbarų. Aš tikrinu, kad ne kitokie buvo. O šandyskščiai Rusijos gyventojai ne daug kuo apšvietime ir apsiėjime skiriasi nuo ano "cievo botago" laikų. Pas juos nėra nuovokos apie dorą, pareigą, įstatymus. Ten yra kova omnium contra omnes, o ypačiai prieš labiaus apsišvietusius žmones ir sluogsnius. Didžiųjų Rusų liau-

džiai nereikia unversi'tetų, nei gimnazijų; na, juk nei liaudies mokyklų nelanko, už t. t. tik 16-22% tesiranda tokių, kurie skaityti ir rašyti moka. Apie higieną nėra nei elementario išmanymo. Gydytojai jų akyse nei tiek neverti, kiek kaimų žyniai, dar aršesni, nėra tyčia sunkiomis ligomis liaudį užkrečia. Žmoniško valgio pagaminti kaimiečiai nemoka, nei-gi žalios pas juos vartonėje. Guli — be pagalvių ant žemės ar suolų, pasiticeę kaimiui, kuriais dienos metu vilki. Apie maudynes ar maudymąsi nei neužsimink. Motina vaikus prausia juos apiprukdama vandeniu iš savo burnos; o kiek vandens burnoje telpa?! Muilas kaimuose mažai žinomas ir vartojamas. Tai galima suprasti, kad tai žmonės iš tolo raugu, "rusiškų raugu" atsiduoda, kaip kad seniaus smirdėdavo jų kareiviai varvalu. Dirbti visi tingi, nuo jaunų iki senų. Prieškarų ir burty pas juos aišės. Tik pastatyti j rindas, po botagu, jie moka karriauti prieš neprietelių; bet už taitai namie savucusius pjauti, tai narsūs. Papjauti žmogus jiems vis lyg ką paskersti avis ar meitėlis! Ir švenčių nežiro, į cerkves mažai eina, paprastai ar lošia kortomis, ar prie armonikos trepaką soka, ar girtauja, ar kits ir lauką arija, kada popas cerkvėje "moleben" — pamaldas laiko. Vagystė ir lytiškas mišrumas paprasčiausiai dalykai. Vaikų daug gema, bet ir dauguma miršta dėl priežiūros stokos. Tai tokia yra Didėji Rusija. (Prašau nemaišyti Rossijos ir Rusijos, nes ne tą patį ženklinu abu terminu. Matau, kad mano raštuose be reikalo toki mišrinį incėję eate. Rossija arba Rossija buvo, jos nebeliko, ir Laimė lem, kad nebeatgytū!). Su Didžiąja Rusija susidėti Lietuvos ženklinų grįžti bent 200 metų gyvenime atgal. Tikiu, kad laikui bėgant, taitai įžiūrės ir Latviai.

Amerikos lietuviai ir Lietuvos Taryba.

"Dar noriu keletą žodžių pasakyti apie tai, kad Amerikos Lietuviai turėtų pinigaiškai remti Lietuvos Tarybą ir valdžią, jeigu tokia greitai laiku įsteigta taps, kaip tiktai Suv. Valstybės pripažins Lietuvos nepriklausomybę. Štai kame dalykas. Klerikalai pinigų siunčia šveicarijon ant kunigų rankos. Ten pat suplaukė ir pinigai, kuriuos surinko per popiežiaus tarpininkystę katalikiškas svietas. Tuos pinigų kunigai naudoja taipgi reikalams politikos. Iš jų gaunaria Taryba, bet su išlygomis... Jeigu neglamonės kunigijos reikalų, negaus. Buvo kunigija vilčių nustojusi, ir krypo linkon taikymosi su demokratija. Bet kada pamatė, kad tik ji teturi kapitalą politikos reikalams, tai sketeras vėl užaugo. Reikia, kad Lietuvos Taryba ir busimoji valdžia savictovi butų. O to nebus, pakol pinigų neturės. Dar negreitai galima laukti, kada atsidarys šaltiniai liet. valdžios palaikymui. Tad kas nori demokratinės, o ne kunigų valdžios Lietuvoje, tegul pinigaiškai palaiko žmones, kurie priešakyje yra ir politiką veda. Tokius pinigų reikia siūsti per Stockholmą, o ne per šveicariją. P. Aukštuolis yra atsakomas žmogus, ir turi reikalingus galiojimus kaip Rusijos Lietuvių, tai ir Vilniaus, beje tėvynės. Nemanykite, kad Lietuva neturės paimių su kunigija. Jau šiandien dalis kunigijos rengia monarchiją, ir ji žino, kodėl ji tai daro. Nors Lietuvos žmonės nėra taip akli ir nesumanūs, kaip kam atrodo, bet svietu visuomet valdo tie, kurie pinigingi. O dabar tik kunigai teturi daugias kapitalo savose rankose, ir dauguma jų panaudoja turtą atsiekimui teokratiškų tikslų. Tad ne vien-

žodžiais, bet labiaus dar darbai reikia remti demokratiškąją Lietuvą. Jeigu pamatais bus netinkamai įsteigti, prisieis daug kovų, perleisti, turtų ir dvasės jiegi išiekvoti, iki demokratybė gaus viršų. O tai bereikalingas jiegi eikvojimas. Todėl kad nereiktų ginčius esti, tąsnes turėti, reikia dabar remti valdžią bešališką, tikrai demokratinę. Be pinigų netaps demokratiška valdžia įvesdinta. Taitai sakau giliai įsitikinęs ir žinodamas dalykų stovį. — Taip tad dabar matote, kaip katalikiškojo svieto labdarysta esti Papos ir jo organizacijos (bažnyčios) panaudojama, kad sudrutinus Lietuvoje kunigų įtekme ilgiems metams. Taip pat aišku, kad teisybė škelbiau pradžioje karės, jog Nepr. Fonde neperdaug bus pinigų, nors ir 25,000 sudėję butu mēme. Ko nepadarėme pirmai, taitai nora dabar atlikime. Revoliucijai nereikia jokių pinigų. Taip pat dabar netiek reikia ir tremtiniams ar pabėgėliams, kiek atstatymui nugriauto ukio žemės supirkimui. Kad butų koks 1 mil. dolarių bent karvėms užirkti! Traktorių reikia, arklų reikia! Sakykite, ko nereikia tauti, pasiekiant kaip ukininkui iš po gaisro? Ne menkiausias — gi vertės yra palaikymas demokratinės valdžios, kad ji neprigulėtų nuo Rossijos ir jos bernų..."

Vazdelis iš Lietuvos.

Jau nuo to laiko, apie kurį Jums priminsiu čion, nekeli mėnesiai prabėgo, bet jau keli metai praėjo.

Tai buvo vakaras, darbymetės metu Lietuvoje. Per dieną dirbė laukuose darbininkai pradėjo grįžti namon pailsiui. Visi buvo ramūs, veidai jų linksni ir dainelės skambėjo.

Tik buvo kaž-kodel liudnos dainos. Jos ką tai nesmagaus įliejo į širdis žmonių. Bet niekas to nesitikėjo, ką žmonių sielos nujutė, ką dainos nusakė, nes jų kalbos niekas nesuprato, o jausti taip giliai nebeatjautė.

Ir atėjo naktis. Ne viesula, ne žaibai perkunai sušvito, sutratėjo, bet atsitiko kas tai baisnesnio, ko Lietuva niekad neregėjo ir apie tai žinoti negalėjo. Ir gyventojai nusigando ir išramaus miego prikelti, gyvybės gelbėjimui ieškojo vietos.

Ir pamatė, kad nusvitę nuo gaisrų laukai, o perkunai — neperkunami gaudžia, kad žemė dreba, kaip apušės lapas ir žmogų traukia prie žemės kaž-koks, visai jam naujas jausmas. Ir nelietus lijo — žvirmbė viršų galvų, bet tai, kaip bitis kulkos vyzgė virš laukų. Dar žmonės Lietuvos nebuvo regėję tokių laikų.

Jauna motina, ką gulėjo su kudiuku rami, greitai metusis iš migio kudiukį ir pati gelbėtis bėgo. Ji pažino savus laukus, ir takais ristele, naktigonin bėgo, kur jaunas tėvas dabojo jaučius ir arklus, kad tenai prisiglausti prie mylimojo krutinės ir kad mirti, tai tik jį turint rie širdies lengviau.

Bet naktigonį rado pustą: nei arklis, nei žmogaus, nei jaučio, nieko nesimatė. Į jos balsą — šauksmą niekas neatsiškaukė.

Ir sodyboj žemiau, prie kerčio aržuolo priėjus, iš nuovargio sukluo ir verkiantį kudiukį žindyti pradėjo.

Bet štai per kalną iš šviesiosios pusės, žmonės — ne žmonės, lyg šešėliai per parusudį dangų bėgo ir štai prie motinos čia jau visai svetimų burys sustojo. Nulenkus ji galvą iš baimės drebėjo ir ašaros, lyg giedrų rytą, nuo gluosnio — verkšlenio, tekėjo.

Žemė dar labiau dundėjo, ore kaž-koks balsų mišinys, jau dabar jų niekas neišskirs, keno ten balsas: tik bausis ošimas — drebėjimas ore ir žemės lyg krata-

liojimasis jaučiamas buvo.

Ir nepažįstamų vieni prabėgo, kiti pristoję jauną moterią. Jos kuno tik pridangalą ldraskyti pradėjo, kudiukį iš rankų plėsti. Lyg peiliais, lyg adatomis plėšė jos naktinį apsiaustalą. Išaugšto kiekvienas su pajukoa, žiūrėjo į motiną gelbstantčią kudiukį. Jau apdangalą nuplėšus kančiais pakėlė ir varė. Kudiukį atplėšę nuo motinos ant durtuvo persmeigę rodė ir pajukokė:

— Gražuole, kur tavo kudiukis, kur tavo skaisybė ir ištikimybė tavo mylimam?

Ir motina skausmo neišlaidius ginklą išlupti griebės ir ginti nuplėštą jai garbę, pajukokė ir kudiuko lavoną puolė. Bet silpna motera, rankose burio stipriųjų sugriebta, tik smugį po smugio pajautus tapo prie žemės priblokšta.

Jau rytas aušo. Moteries lavonas, rasos rytinės palytėtas, sudrebėjo balsis ir balsas "kudiukėli, vyre, kur tu?" lyg po žeme, lyg iš grabo ant šios žemės pasigirdo.

Ir bausios išvaizdos, kraujais apipiltas moters lavonas, pasikėlė ir apčiuopus kudiuko lavoną, sugriuvo prie jo. Dejavidas sunkus nuskambėjo:

— Jau baigiasi mano dienos. Tu, brangusis mano žuva, o mane dar kankintis paliko. Kur mano vyras? Jau jis žuvo, žuvo... Ir nėra delko gyventi. Nėra nieko, kam gyventi turėčiau. Norėčiau tik, kad mano brolis, kuris yra toli nuo čia, už jurių marių, kad jis žinotų, kur aš esu, kas su manim atsitiko, kokis mano padėjimas. Nėra kas mane pagelbėtų; jis mane palaidot, jei brolis butų — susimylėtų. Jis nežino, kas su manim dėjosi, ne, nežino. Oh, jis laimingas, kad jis nežino.

— Jau viskas žuvė ir aš žuvu. Neužbaigė — žiusiu nuo bado ir kančių. Brolau, kad tu matytum ir jaustum mano kančias, tu pasigailėtum, tu užtartum, tu apgintum savo seserį. Tu brolau laimingas, kad tu ne čia. Mūsų viską išdraskė, o tavo liudelis dar neišdraskytas, tai tu laimingas, brolau. Tuo laimingesnis, kad nepažinai tų kančių ir musiško padėjimo neišbandei. Gal da bar nesuprasi mūsų padėjimo. Ak, kad tu suprastum, kad tu žinotum, tai pultum į tą didelį vandenyną ir perplauktum mūsų gelbėti ir kaip liutas laisvėn ištrukęs, pultum ant pirmo sutikto savojo priešo. Juk tu, brolau, turi širdį ir jausmą ir pajautimą. Ach, kad tu brolau žinotum ir galėtum pajauti!"

Ir nutilo jos dejavimai. Tik senas sužeistas mirtinai ažuolas vienas devalo ir jo skausma-dejones vėjais paskleidė tarpe medžių ir jie lenkė žemyn galvas ir ašarojo, ankstybą rytą ir savo šešėliais pridengė žaizdas ir jas apļeio savo ašarėlėmis. Ir jam dainavo didvyriškas giesmes su pdami jį tarpe savo šakelių.

Ir vėjalis atnešė balsą sesutės broliui, kurio neišdraskytas liudelis. Ir brolielis išgirdęs balsą sesers nusišypsojo, — ir nusišukęs murtelėjo.

— Tai neteisingas balsas. — Nori, kad lavonas ateitų pas tave — lyg iš kur kitas balsas pasigirdo.

Brolis pasikratė.

— Palauksiu karės galo, sugrįžsiu, jei tave rasiu — pasimatysime, jeigu ne — juk visiems mirti reikės.

Ir brolis daugiau apie seserį nemąstė.

Jau mirtina ažuolo žaizda šone apsinėšė ir glamonėjamas ažuolas sveiko. Bet ažuolui susopėjo širdį del pamestos moteros ir kudiuko ir ant minkštos vėjos juodu abu, kudiukį ir motiną, savo lapais priklėjo.

Pranas Žilaitis, ir X. Grigaitis išstojo iš Sajungos. nužemintai nariai prašo jį vė-

la įstoti, bet jis atsisako, o "dieloproizvoditelius" brukšteles plunksna sušuko: "Žiopliai, ką darote, tegul jus tas d. G. atpirrašo, o jūs priimkite. Taip turi but Sajungoje". O č. G. sau po nore, bet piktai šnabžda: "Aš atsakau jums žemaitis žodžiu: "Išoraužš!"

DR. ST. ANDRZEJEWSKI

Vienatinis Lenkiškas
DANTŲ DAKTARAS.

Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedu naujus. Laiką gvarantuojau. Ištraukiu dantis be jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh

(Jakimavičius)

Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

RUSKAS DAKTARAS

Dr. N. A. Glebow,

Specialistas Veneriškų ligų. Igties mokslą Berlyno, Vienos ir kituose Europos universituose.
884 Main St., Cambridge, Mass.
Ofiso val. nuo 1 iki 2 ir nuo 6 iki 8 po piet. Nedėlioms nuo 12 iki 1:30
Kitas ofisas
428 Centre St., Jamaica Plain, Mass.
Telephones: Jamaica 1831 W
ir Cambridge 1235 J.

Labai Puikus RESTORANAS!

Geriausia vieta del vyrų pietus ir vakarienę suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami.

J. Mathus.

344 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Tel. So. Boston 270.

DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytas iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

DR. A. J. KARALIUS

Lietuvys Gydytojas ir Chirurgas
[2121 N. WESTERN AVE., CHICAGO.]
Valandos: Ryte 9—12.
Po pietų: 2—8.
Tel. ARMITAGE 984

Išgaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H.S. Stone O.D.

Akių Specialistas.

399a Broadway,

Tarpe E ir F gatvių, South Boston.

Prie išsinarinimo ir įsipojvimui

Tuojuo įtrink Dr. Richter'io
PAIN-EXPELLER
Nuo 50 metų nesuvadžiojantis ir letuvnikų numylėtas naminis budas
Tiktas tiktaisi su pažymėta marke "IKARA"
35c. ir 65c. buteliukas visose aptiekose arba stacionariuose
F. A. D. RICHTER & CO.
74-80 Washington Street, New York, N. Y.

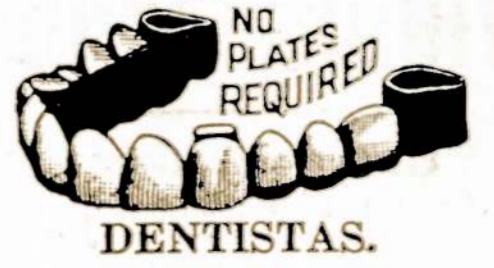
Nusipirk Mosties.

TAI BUSI GRAZUSI! Ją išdirba Mentholatun Co. Prieš eisiant gult ištepk veidą mostia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skaisčiu baltu. Toji mostis išima plėtmus raudonus, juodus, arba šlakus ir pralina visokius spuogus nuo veido. Kaina dešutės 50 c. ir \$1. Pinigus galit siust ir stampomis.

J. RIMKUS,

P. O. BOX 36,
Holbrook, Mass.

Dr. George P. Ross

NO PLATES REQUIRED
DENTISTAS.

Traukia dantis be skausmo.
Lengvais išmokėjimais.
455 Broadway, So. Boston, Mass.

Vasara Ateina.

Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.

So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA

JUOZO KAZIUKONIO.

Užlaikau geriausias barberius, pridobojū švara, skutame ir kerpane visokiomis madomis — kaip kas nori.

Turiu švairią pirmos klesos pirktį ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčiau

perskaityti šitą apskelbimą kuris yra iš geriausių kostumeriškų kriaucių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materijų ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darbą gvarantuojau. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, priemoms kainoms. Taipgi mokinu kriauciūs dirbti. Kurie norite išmolti tikro petrinu iškirpimo galite atsišaukti per laiską arba ypatingai. Platemni žinių gautie kreipkitės šiuo adresu:

Petras Valiulis,
42 1/2 Haverhill st.,
Lawrence, Mass.

Telephone So. Boston 605

LIETUVIŠKAS

Advokatas

WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo
Vincas F. J. Kavaliauskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

Tel. So. Boston 605

LIETUVIŠKAS

APTIEKA

Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vietinatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoje. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulj yra vartojamos. Galit reikalaut perlaikus, o aš prisijūsiu per expresą.

K. ŠIDLAKUSAS

Aptiekos ir Savilankas

226 Broadway, Kampas C Street,
SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 2104 ir 21013

Vietos žinios.

Gabijiečių domai.

"Gabijos" vakacijos bus liepos ir rugpjūčio mėnesiai. Paskutinė šio sezono repetitija bus lietuvių svetainėje Liepos 12 d. 8 val. v. Visi draugai ir draugės butiškai atsilankykite, nes yra daug dalykų apsvaistymui. Taipgi kurie norite dalyvauti Gabijiečių išvažiavime liepos 14 d. butinai ateikite į minėtą susirinkimą užsiregistruoti.

A. Mockevičius.

Tautų paroda.

Liepos ketvirtosios diena šiuosmet buvo labai iškilminga. Puikiai pasirodė tautos paminėdamas Suvienytų Amerikos Valstijų neprigulmybės dieną. Minios žmonių stovėjo sodnuose ir šalyse tų gatvių kur ejo paroda. Malonu yra pastebėti, kad šioje parodoje beveik pirmą vietą užėmė lietuviai savo skaitlingumu. Net anglų spauda pripažino, kad antras garbės praisas priklauso lietuviams (pirmas italams). Dailiai buvo prisirengę ukrainiečiai, kiniečiai, latviai, checho-slavokai, sirijonai ir kiti. Vakare lauke pildomo programo Boston Common parke geriausia pasizymėjo francuzai savo baritonu, rusai — šokiais ir lietuvių dainomis: "Lietuva Tėvynė mūsų" ir "Oi tu jėva, jėvužė", kurias sudainavo "Gabijos" ir baž. chorai, po vadovystės M. Petrausko. Sudainavus paskutinę lietuvių dainą minios aplodismentai užėmė visame parke. Rimtesni amerikoniai gerėjosi svetimtųjų daile, apsiereikiusia rubuose, dainose, muzikoje, šokiuose, etc.

Rep.

Sujudimas bažnyčiose.

Pereitą nedėdienį atsibuvo liet. taut. katalikų pamaldos šv. Jono Bažnyčioje ant Broadway. Dalyvavo apie 1000 žmonių. Atėjo ir tokių, kurie jau keli metai bažnyčioje nebuvę.

Sakoma, kad labai didelis judėjimas yra toje bažnyčioje, kur lietuvių daug savo pinigų supylė ir kur jie nieko neturi, t. y. priguliničioje Rymo trustui bažnyčioje. Sakoma, kad iš ten pasitraukia kun. Žilinskas, o atvažiuoja kun. Kemėšis.

Rep.

"Gabijos" išvažiavimas.

Liepos 14 d. bus "Gabijos" išvažiavimas Kazukevičiaus farmon, Malden, Mass. Tam tikslui yra paimtas specialis gatvėkaris. Visi užsirašiusieji nedėlios ryte ateikite ties "Sandaros" ofisu 9:30 v. ryto. Nesivėluokite, nes karas nelauks nė vieną minutę.

Komitetas.

ALT. Sandaros 7tos kuopos susirinkimas.

Liepos 10 d. (seredoje), 7:30 v. v. bus ALTS. -tos kuopos susirinkimas. Vi-

sus narius kviečiame pribūti, nes turime daug svarbių dalykų apsvaistyti. Taipgi atsiveskite naujų narių prisirašyti. Beto kalbėsime apie nominavimą C. Valdybos; reikės rengti pikniką ir jau rengtis prie vasaros darbų.

S. Norkunas.

Liet. Balso D-jos susirinkimas įvyks 11 d. liepos 8 v. v. Lietuvių svetainėje. Visi nariai ateikite ir atsiveskite naujų narių.

L. B. D-jos Narys.

Didelis streikas.

Pereitą panėdė, liepos 8 d. sustreikavo viso Bostono rubsiuvių kontraktorai. Jie reikalauja nuo kompanijų pakėlimo mokesties penkiais procentais. Taipgi streikuoja visi Amalgamated unionijos siuvėjai darbininkai. Bendras reikalavimas buvo, pakelti algos 20-čia procentų 15 darbininkams, o 5 kontraktoriams. Tulose dirbtuvėse samdytojai jau nusileido ir pakėlė darbininkų algas 10-čia procentų. Tulose dirbtuvėse jau dirba.

Siuvėjas.

Per Miko Corano Agenturą, 366 Broadway, pirkite: Antanas Gaputis, 27 d. birž., gražų dviejų šeimynų namą ant Seventh st.

Ignas Sadauskas, 29 d. birž., du ramus po tris šeimynas ant Boston st.

Kazys Pečiura, 29 d. birž., puikų trijų šeimynų namą ant Boston st.

J. Kaminski, 29 d. birželio, trijų šeimynų namą ant Dorchester ave.

A. L.

Lietuvių svetainėje bus: Liepos 12 d. "Gabijos" repetitijos.

Liep. 14 d. Anglų susirink. Liep. 16 d. angl. susirink. Liep. 17 d. siuvėjų susir.

P. Boly, užveiz.

Iš L. M. Konservatorijos mokinių koncerto.

Liepos 3-čią d. Lietuvių svetainėje atsibuvo Liet. Muzikos Konservatorijos mokinių koncertas. Programos buvo labai puikus ir vadovavo pats gerb. kompozitorius Petrauskas, tik gaila, kad publikos neperdaugiausia prisirinko. Sakoma, del to, kad dnuom laiku buvo daugiau kitų parengimų.

Mokinių koncerto programos susidėjo iš šių numerių: Bratienaitė Anielė — "Melodija", Louis Koehler, Šimtautas Juozas — "Girių Paukštėliai", M. Petrausko, Bieksa Matas — "Už Šilingėlių", M. Petrausko, Cvirka Pranas — "Naujoji Gadynė" M. Petrausko, Kapočiuonas Juozas — a) "Marsalietė", De L'Ysle, ir b) "Per Alksnyną" Polka, M. Petrausko.

Kontautas Step. — "Prirodino", M. Petr., Jakavičiūtė Sophia — "Kur tas šaltinėlis", M. Petr., Pieteraitis Andrius — "Melodija", Mazas, ir "Noriu miego" M. Petr., Valeika Antanas — "La don a e mobile", Verdi, Sima-

navičienė Katrė — "Kur bažužė samanota", St. Šimkaus, Mizara Aleksandras "Umarek", Gounod. Miškai Ona — Romansas "Amami", L. Denza, Gruzinskaitė Marė — "Linksmas Ukininkas" ir "Mažas Polonezas" Schumann, Petrušauskaitė Alena — "Koliudit, sveteliai?", M. Petr. Sidabaras K. — "Le vai d'or" Iš opr. "Faust" Gounod. Jakavičiūtė S. — "Amaryllis" (Daina Liutviko XII), H. Ghys. Simanavičius B., — "Il lacerato" Iš opr. "Bocanegra", Verdi. Zokaitis P. — "Jausk ir Mylėk", M. Petrausko. Mizara Rokas — "Infelice" iš opr. "Ernani", Verdi. Kemzura Martynas — "Vai, verčia laužai", M. P. Valeika ir Mizara R. — "Geismai ir svajonės" M. Petrausko. Kalinauskaitė Anelė — "Habenera". Iš opr. "Carmen", Bizet. Velička Jonas — Aria (smuika), Bach. Barauskaitė ir Kalinauskaitė — "Mielaširdystė" M. Petrausko. Bačiulis Antanas — "Laivyne" Gounod. Šarkaitė Paulina — "E strana". Iš opr. "La Traviata", Verdi. Žiuronas Juozas — "Beduino meilės daina", Ciro Pinsuti. Velička J. — "Oi ruta, rutele", Daina be žodžių, M. Petrausko. Varaitis Jokubas — "Ačiu Dievui", M. Petrausko. Kemzura ir Bačiulis — "Spragilų Dainelė", M. Petrausko. Liutkevičius Antanas — Sonata op No. 1, Prestissimo Finale, Beethoven. Konserv. Mokiniai — buriu — "Neverkit pas kapą" M. Petrausko.

Šiame koncerte pirmu kartu scenoje pasirodė: p-lės Bratienaitė, Jakavičiūtė, Petrušauskaitė, pp. Šimtautas, Kapočiuonas, Kontautas, Pieteraitis, Zokaitis, ir Aleksandras Mizara. Iš jų, tarpo, kuomet prasilavinis, galima laukti gerų scenos įteigų.

Rep.

Lietuvių Mokykla.

So. Bostono Lietuvių Mokykla atsidaro sekantį panėdė, 428 W. Broadway. Norintieji mokytis lietuvių kalbos, rašybos, istorijos, geografijos, matematikos etc. gali užsiregistruoti sekantį nedėdienį L. T. K. Baž. mokyklos kambariuose prieš pamaldas ir po. Mokytojauti yra užkviestas p. K. Norkus.

Iš Lietuvos.

Iš Vilniaus.

Lietuvių Komitetas per balandžio 29 d. posėdį tarp kitų dalykų vėl svarstė klausimą apie Aglonos karo liginės Vilnių arba į kitą kokią vietą Lietuvoje. Komiteto prezidentui buvo kilę abejonės, ar priimti liginę apskritai, nes, pasirodo, jos tarnautojai reikalauja gana sunkių sąlygų. Komitetas galų gale po ilgų svarstymų galutinai susitarė su liginės vedėju d-ru Buzeliu del tarnautojų statomųjų sąlygų, žymiai jas palengvi-

nus ir savo praėjusio posėdžio nutarimą patvirtino. Ligoninės inventoriaus priimti važiuoja Komiteto įgaliotas p. Kymantas, kuris turės gauti formalius popierius ir iš Daugpilio Liet. Tarybos del tos liginės. Spėja, kad liginė apie pusiau gegužės jau bus Vilniuje.

Del dienraščio. "Liet. Aido" leidėjai jau kirį laiką ruošia savo laikraštį paversti dienraščiu. Del trukumo popierio, tas rupešnis kol kas nepasiekė savo tikslo. Artimiausiu laiku prie "L. Aido" manomas leisti savaitinis "Musų Ukio" priedai, kurį ves Tubelis ir kiti pargrįžę agronomai.

Lietuvių Mokslo Draugija, kaip ir kitais metais, šiemet, birželio mėn. pusėje šauks visuotinį susirinkimą. Per sesurinkimą bus skaitomi referatai.

Tremtinių komitetai yra susidarę Pskove, Rezeknėje ir Daugpilyje (Dinaburke). Pskovo komiteto pirmininkas yra kun. Bumša. Tremtinių laukiančių grįžti Lietuvon, yra 2000 žm. Ruzeknės komiteto pirm. yra kun. Inkratas. Tremtinių yra 1630 žm. Be to, vietinėje tvirtumoje yra 3000 karių. Pastebėtina, jog nuo išvažiuojančių iš Rusijos termtinių bolševikai atima auksą ir sidabrą, o caro pinigų pamainą Kerenskiu pinigais.

Musų teatras.

Musų korespondentai praneša, kad vakarai su vaidinimais, deklamacijomis, dainomis, šokiais ir žaislais buvo šio mėn. 2 d.: Riliškėje (vaidinta "Birutė", kome dija "Nesipriesink" ir "Žvaidėdės vaizdelis"); švediškiuose (vaidinta komedijelė: "Į mokslą"); Skuode (vaid.: "Ekspropriatorius", "Tarnas įpain." ir monologas "Ponaitis"). 7 d.: Rietauve (vaid. "Užburtas Kunigaitis" ir "Abejotina Ypata"); Montvydavo dvare (vaid. "Šliubas su viržiu", "Knarkia paliepus", "Žydas ir Dzukas"). 8 d.: Truskavoje (vaid. "Amžinoji pasaka" "Mariūtė — vargonininko dukte" ir "Knarkia paliepus"). 14 d. Truskavoje (vaidinta Baluckio komed. "Aukso dievaičiai").

Panevėžys. Per Atvelykį vietinės R. K. Labdarių Drjos naudai buvo sutaisytas Sv. Cicilijos Dr-jos savybės vakarėlis. Vaidinta I veiksmo komedijelė "Senis išimylė". Paskiau P. Dregunas padeklamavo monologą "Ponas Meistris". Vietinio vokiečių teatro smuikų kvintetas pagriežė kelis klasiinius dalykus. P-lė K. Orda vičiūtė padainavo, fortepienui pritariant, M. Petrausko "Už šilingėlių". St. Šimkaus "Vai putė, putė", Vl. Paulauskio "Oi, vargeli mano". P. Vl. Paulauskas, pašiepdamas šių laikų blogus gyvenimo apsiereikimus, padainavo tam tyčia pritaikintus ir jo paties sudėtus kupletus: "Sarmata ir sakyti" ir "Už blogą mus neteiskit, — mat, karo laiks, atleiskit" Drjos choras, p. Vl. Paulausko vedamas padainavo keliolika tautinių dainų.

Vakaro programai pasiūlytus, buvo tautinių žaistų, vakaras pasibaigė lygiai 9:30 val. vak.

Surinkta: už bilietus lygiai 239 mrk. 60 f., kun. M. Lumbis paaukojo 18 mrk.,

kun. L. Špakevičius 4 mrk. ir kiti 3 mrk. Viso labo surinkta 318 mrk. 60 f. Apmokėjus išlaidas ir atidėjus Drjos reikalams, likusios 200 mrk. paaukota vietinės R. K. Labdarių Dr-jos naudai.

Siuomi šv. Cicilijos Drjos Taryba visiems prisidėjusiems prie to vakaro rengimo išreiškia nuoširdžią padėką.

Gaila tik, kad visų prisidėjusių prie to vakaro rengimo pastangos buvo apšmeižtos vietinių lenkų, o ypačiai Labdarių Dr-jos Prie gaudos šeimyninkės, kurie skleidžia nebutas paskalas, busią vakars tęsėsi iki 11:30 val. nakties ir buk žaisluose buvę negeistinių apsiereikimų.

("Liet. Aidas").

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on July 10, as required by the act on October 6, 1917.

AUSTRŲ NUOSTOLIAI.

Iš Rymo praenšama, kad Austro - Vengrai tarpe 2-ros ir 6-tos dienų liepos mėnesio š m. nustojo virš 20.000 žmonių, arba pusę savo armijos.

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriausių patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirsitate pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikata. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausių daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,

100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

JEIGU JŪS NETIKIT, TAI NESKAITYKIT, Geriau ateikite ir persitikrinkite

Kad pas mus galite gauti gražiausių ir nebrangiai visokių tavorų, kaip tai šiaudinių skrybelių, marškinių ir taip visokių mažesnių tavorų.

Mes parduodame pigiaus visokius stubos rakandus (forničius), grapaphonus ir lietuviškus rekordus, taipgi siuvas masinas.

Čevėrykų nupiginimas: Vertės \$3.50 už \$1.95
Vertės \$5.00 už \$2.95 Vertės \$2.50 už \$1.34.
Taigi viskas pigiau negu rudens laiku grybai.

C. P. YURGELUN

377 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

Juozo Kowaliausko Bankas Bendras Lietuviu BANKAS.

Bankierius Juozas Kowaliauskas sako: —

Nelajkyk Liberty Bonds pas save, nes jie gali pražuti arba sudegti. Jie yra grynas pinigas. Nešk į Lietuvių Banką ir padėk juos į seifą, nes Lietuvių Bankas visokius dokumentus laiko uždyką.

Jeigu nori už juos gauti pinigus, Liet. Bankas šiandien moka: Už pirmos paskolos bonds'ą \$98.50. Už antros \$92.54. Už trečios \$95.40 c.

Lietuvių Banko prezidentas:

BANKIERIUS JUOZAS KOWALIAUSKAS

32-34 CROSS STREET,

BOSTON, MASS.